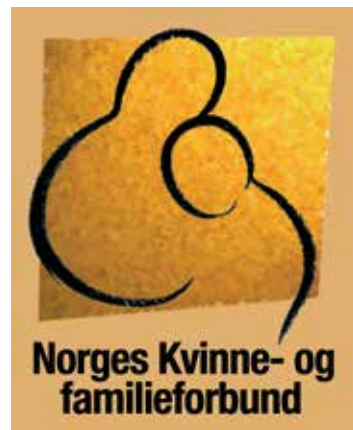


Kvinner & Familie

Nr.1/2020



MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND



***Omsorg i livets
ulike faser***



Forsidefoto: shutterstock.com

Kvinner & familie

Nr. 1 2020
134. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaaud Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund
Storgata 11, 0155 Oslo
Telefon: + (47) 22 47 83 80
E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.
Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrines cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Trykk: X-IDE AS, Telefon 951 05 900

Adressering: Mailbroking

Opplag: 3200

Redaksjonsrådet:

Aina Alfredsén Førde
aina@kvinnerogfamilie.no
Olaug Tveit Pedersen
olaug@kvinnerogfamilie.no
Lene Søgaaud Gloslie:
redaktor@kvinnerogfamilie.no
Randi Støre Gjerde
randi@kvinnerogfamilie.no
Internettadresse:
www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 6. mai 2020

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.
ISSN NR: 1891 - 7992
ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000



Norges Kvinne- og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdsetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)
Associated Country Women of the World (ACWW)
KFB (Kvinner frivillige beredskap)
FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål

Leder

Aina Alfredsén Førde

Forbundsleder

Kjære medlem!

Vi er no komen eit stykke inn i nytt år, og våren er komen nokre stader i landet, medan andre lyt vente litt lenger. Det er flott når blomane byrjar å kome opp, det viser at vi går mot lysare tider. I november var eg med på Larkollen Kvinne- og familielag sitt 70. års jubileum, flott arrangement med god stemning, god mat og flott underhaldning. Eg har vore i Osloområdet i fire veker i januar/februar og har jobbe mykje på kontoret. Vi har fått ut kontingenten, fått avslutta årsregnskapet og hatt revisor på plass. Alt har gått bra.

I lag med prosjektleiar i internasjonalt utval var eg på nyttårmottaking for 25-årsmarkering av Beijing-plattformen. Det var utanriksminister Ine Eriksen Søreide, utviklingsminister Dag-Inge Ulstein og kulturminister Trine Skei Grande som inviterte.

Kultur- og likestillingsministeren inviterte til informasjons- og innspelsmøte i forbindelse med FNs kvinnekommisjons møte, CSW64/Beijing +25 som skal vere i New York 9.-20. mars i år. Der deltok eg ilag med leiar i internasjonalt utval, Elisabeth Rusdal.

Sentralstyret hadde sitt første møte i 2020, 8-9 februar. Denne gangen var vi samla i Oslo. Dei neste møta skal vi ha som nettmøte, før vi samlast igjen i august. Send gjerne inn saker de ønskjer vi skal ta opp.

2020 vert eit aktivt år framover, som åra før har vore.

Eg skal ut på ein del besøk rundt om i landet no på våren, men vi kjem gjerne ut til fleire. Det er berre å invitere, så kjem nokon frå leiinga eller sentralstyret.

I juni er det Nordens Kvinneforbund sin sommarkonferanse, som i år vert på Island. Kanskje vi sjåast der.

Arendalsuka er frå 10. - 14. august, og vi vert å finne på stand nummer 59.

ACWW sin Europakonferanse er 13.-16. oktober, og der deltar forbundet med forbundsleiar og ACWW sin 2. representant, Christine Andreassen. Vi sender inn viktige resolusjonar, og håper desse vert vedtatt og sendt vidare. Det internasjonale arbeidet forbundet deltek med er viktig, både gjennom ACWW og gjennom prosjekta vi støtter. Landsmøte skal i år vere på Scandic Lillestrøm, og dette er det viktigaste alle lag, kretsar og medlemmar deltek på i år.

Det viktigaste eg som forbundsleiar jobbar med er sakene som vart vedtatt på landsmøte 2018.

Dette er òg saker som de kan jobbe med rundt omring i laga.

Dei siste sakene eg har sendt ut er: Svar til Anette Trettebergstuen om kontantstøtta, stenging av fødestova i Alta og fedrekvote-fella.

Vi er framleis «Eit samfunn i endring»

Med venleg helsing

Aina Alfredsén Førde

Forbundsleiar



Redaktør

Lene Søgaaud Gloslie

Redaktør

Det går mot vår og lysere tider – etter en vinter som har ikke helt har tatt tak alle steder i landet. Et nytt arbeidsår har startet, og med årets landsmøte settes nye mål for fremtiden.

Omsorg i ulike livsfaser er hovedtemaene for denne utgaven av medlemsbladet. I Bærum kommune står Norge og Nordens første demenslandsby snart ferdig. Nye tanker innen demensomsorgen har avfødt dette pionerprosjektet som har som mål å gi beboerne trygghet, verdighet og mestring.

– Folk ønsker i så stor grad som mulig å leve livene sine likest mulig det de har gjort tidligere, og ønsker å bo i hyggelige omgivelser, forteller ordfører Lisbeth Hammer Krog, som snart kan åpne dørene til Carpe Diem demenslandsby.

Anne Mette Hulan Johansen deler med oss hvordan det er å leve med et barn og en søster med funksjonshemming. Livet med Silje ble ikke slik foreldrene så det for seg, men så mye mer; et liv med glede, utfordringer, masse læring, varme og vennskap. Vi er takknemlige for at familien deler denne viktige historien.

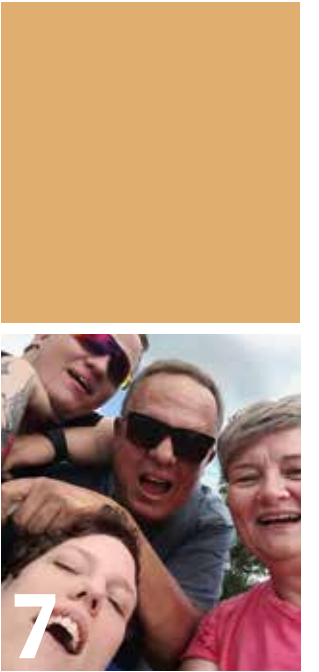
Alle kan oppleve at helsen blir så redusert at man ikke lenger kan ivareta sine personlige og økonomiske interesser. Vår faste spaltist, advokat Trude Stormoen, forteller deg i dette bladet hvorfor du bør opprette en fremtidsfullmakt. Hva bør du tenke gjennom, og hvordan går du frem for å sikre dine interesser i dag, dersom fremtiden skulle by på uforutsette hendelser.

Forberedelsene til årets landsmøte er i full gang. Vi oppfordrer alle medlemmer til å delta – her formes fremtiden for forbundet, og her defineres arbeidet som ligger foran oss. Som medlem har du for første gang mulighet til å delta som delegat med full stemmerett. Benytt muligheten til å ta del i forbundets viktigste beslutningsorgan!

I denne utgaven av Kvinner & Familie kan du lese om Eksingedalen Kvinne- og familielag sin nye bok Bygdebakst og Gommorgraut. Et spennende prosjekt som knytter identitet og mattradisjoner fra Eksingedalen sammen til et verdifullt dokument for fremtiden.

Fortell gjerne fra ditt lokallag i medlemsbladet! Tekst og bilder kan du sende til redaktor@kvinnerogfamilie.no. Vi gleder oss til å høre fra deg!

Ha en fin vår!



Innhold

POLITIKK OG SAMFUNN

Demenslandsby – fremtidens eldreomsorg	4
Livet med Silje	7

NORDENS KVINNEFORBUND

Nordens brev	12
Nordens Kvinneforbunds sommerkonferanse	13

INTERNASJONALT UTVALG

Forbundets prosjektarbeid nytter	14
ACWW European Conference 2020	15

JUS

Hvorfor bør du opprette fremtidsfullmakt	18
--	----

NYTT FRA FORBUNDET

Landsmøtet 2020	10
-----------------	----

LOKALSTOFF

Bygdebakst og Gommorgraut	22
Skulelunsj for elever i ungdomskulen	26

BEREDSKAPSUTVALGET

	27
--	----

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

f - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SEES PÅ FACEBOOK!

DEMENS LANDSBY

– fremtidens eldreomsorg

Carpe Diem demenslandsby.
Foto: Bærum kommune



Norge og Nordens første demenslandsby står snart ferdig i Bærum. Trygghet, verdighet og mestring for beboerne er viktige målsetninger for Carpe Diem Demenslandsby.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Byggingen av demenslandsbyen begynte høsten 2018 og planen er at brukerne skal flytte inn i august 2020. Det ligger år med planlegging bak satsingen, og både politiske utvalg, administrasjon og faggrupper fra kommunen har besøkt demenslandsbyen de Hogeweyk i Nederland for å lytte, erfare og lære.

– Vi har hentet inspirasjon fra deres løsning. Vår løsning er kommet til etter å ha lyttet til ulike målgruppers behov, hensyntatt fysiske rammer, samt lov- og regelverket vårt. Regelverket legger blant annet føringer på at det i landsbyen er ett bad per beboer,

og klimaet vårt gjør det naturlig at stedet har innendørs tilgang til alle aktivitetsrom, forteller ordfører Lisbeth Hammer Krog.

Det har vært viktig for kommunen å forme en landsby som er skreddersydd for Bærum beboere.

MØTE MORGENDAGENS BEHOV

– Våre innbyggere lever lenger og antall personer med demens i samfunnet øker. Da er det naturlig å se på andre løsninger enn de vi har i dag for å kunne gi god og riktig omsorg. Vi ønsker med Carpe Diem demenslandsby å gi personer med

demens et annet type tilbud. I landsbyen blir det mange og ulike aktiviteter og bevegelsesfrihet. Vi tror at stimuli vil passe for mange personer med demens, og at dette kan bidra til å øke verdigheten og livskvaliteten til den enkelte, forteller Hammer Krog.

ULIKE BEHOV, ULIKE LØSNINGER

– En stor andel av beboerne på sykehjem har en sammensatt diagnose. Demens er ofte en del av diagnosene. Ikke alle disse beboerne har behov for et spesialtilbud, som landsbyen er. I landsbyen blir det mange

aktiviteter og stimuli, som vil passe for mange personer med demens. Men ikke for alle. For de som trenger roligere rammer vil en mer skjermet avdeling gi mer trygghet enn en åpen landsby. I tillegg til Carpe Diem demenslandsby har vi selvfølgelig tilbud til beboere som trenger mindre stimuli og mere ro, sier Hammer Krog.

VARIASJON I TRYGGE RAMMER

Landsbyen skal ikke være et isolert eller lukket samfunn. Her åpnes dørene. Området får kafé, grendehus, musikkbar, matbutikk, frisør, fotpleie og treningsrom. Naboer og →



nærmiljøet inviteres til å benytte kaféen og restauranten, og til å leie lokaler til møter eller sosiale anledninger. Målet er at de sosiale områdene i landsbyen også etableres som en form for grendehus. Institusjonspreget har kommunen ønsket å redusere mest mulig.

– Beboerne kan bevege seg rundt inne i landsbyen etter behov og ønske. De kan besøke butikken, gå til frisør, besøke legen, gå en tur på kafé, lage mat med sine pårørende og venner, slappe av ved bålpannen, gå turer eller jobbe i hagen, for å nevne noen aktiviteter. Beboerne skal ha et godt, trygt liv i landsbyen, der de er frie til å bevege seg rundt og oppsøke det de ønsker, sier Hammer Krog.

HJEM MED TRIVSEL

Et bruttoareal på 17.000 kvadratmeter gir sykehjemmet 158 plasser for personer med demens. 136 av plassene er fordelt på 17 bokollektiv, hver med plass til 8 personer. I tillegg etableres 22 ordinære langtids sykehjemsplasser. Det blir også etablert om lag 40 dagaktivitetsplasser, som er planlagt fordelt både på dag, kveld og helg. Et av bofellesskapene er forbeholdt yngre personer med demens, de under 67 år.

– Dette blir et sykehjem med mange spennende og ulike aktiviteter, tilbud og funksjoner. Bofellesskapene vil bli utformet så likt som mulig som et normalt hjem. Hjem som skal gjenspeile hvem det er som bor der. Derfor har bofellesskapene ulik hjemlig stil for å gi best mulig trivsel og et godt hverdagsliv.

GODE HVERDAGER

– De som har vært involvert i prosessen med å definere behovene er primært hjemmeboende personer med begynnende demens, som har fortalt oss hva som er gode hverdager for dem. Vi har også snakket med pårørende og fått deres tanker om hva som er viktig for dem selv og for deres nære som har fått diagnosen demens. Vi har blant annet fått bekreftet gjennom denne prosessen at folk i så stor grad som mulig ønsker å leve livene sine likest mulig det de har gjort tidligere, og ønsker å bo i hyggelige omgivelser, sier Hammer Krog.

PÅRØRENDEPERSPEKTIVET VIKTIG

– Pårørende, men også frivillige, er viktige ressurser, som derfor er blitt involvert i planleggings- og forskningsprosessen. Erfaringer, ønsker og behov, og involvering er

blitt diskutert med målgruppen selv og deres pårørende. I landsbyen fremhever vi derfor pårørendeperspektivet enda sterkere. Vi ønsker at de pårørende skal kunne ta del i livet i landsbyen på linje med de som bor der. De skal føle seg velkomne og være en naturlig del av livet i landsbyen, forteller ordføreren.

PIONERPROSJEKT INNEN DEMENSOMSORGEN

Dette blir Norges første demenslandsby og Bærum kommune er med på et viktig pionerprosjekt.

– Vi kommer til å lære mye! Vi skal med landsbyen tilføre demensomsorgen enda mer verdighet og livskvalitet, sier ordføreren. Målet er å gi personer med demens muligheten til å delta i mange aktiviteter og bevege seg fritt på et stort område.

– Bærum kommune kan mye om god demensomsorg. Nå får vi et bygg som er tilrettelagt for økt livskvalitet. Resultatene vi får vil blant annet gi oss føringer på om dette er en av måtene vi skal møte fremtidens demensomsorg på.

MØTER KRITIKK

Alle er allikevel ikke like begeistret for nye tanker innen demensomsorgen. Enkelte røster har hevdet at demenslandsbyen minner om tidligere tiders institusjoner.

– Alle nye tanker bør møte noe kritikk, det er både viktig og sunt. Underveis i prosjektet har vi tatt kritikken med oss og korrigert underveis. I dette prosjektet har mange og ulike representanter fra ulike målgrupper med ulike stemmer blitt inkludert, nettopp for at tilbudet skal ivareta behovene til personer med demens på en best mulig måte.

– Det unike med demenslandsbyen er den fysiske rammen, selve landsbyen. Den er etablert for å kunne tilby både bevegelsesfrihet, aktiviteter og trygghet til en beboergruppe vi ofte ikke kan gi dette til, sier Hammer Krog.

FORSKNINGSPROSJEKT OM DEMENS- LANDSBYEN

Bærum kommune samarbeider med Høgskolen i Innlandet om forskningsprosjektet «Demenslandsby som samskaping». Her undersøker man om tjenstedesign og samskaping er en nyttig metode for utvikling av tjenester til sårbare grupper, som personer med demens.



Ordfører Lisbeth Hammer Krog, Foto: Elena Garm, Studio E

– I utviklingen av «livet i landsbyen» har kommunen brukt en metode som kalles tjenstedesign. Tjenstedesign tar utgangspunkt i at det er brukerens faktiske behov som, innenfor lovverk og økonomiske rammer, skal være førende for løsningene og tjenestene man skaper. Løsningene finner man deretter frem til gjennom samarbeid med mange ulike aktører og målgrupper. Forskningsprosjektet startet i juni 2018 og er beregnet å være avsluttet i juni 2022.

STOR INTERESSE FRA ANDRE KOMMUNER
Bærum kommunes pionerarbeid har vekket interesse i Kommune-Norge. Kristiansand kommune og Oslo kommune er i ferd med å bygge egne demenslandsbyer. Flere andre kommuner vurderer også om dette er noe de ønsker å investere i.

– Vi får mange henvendelser fra både store og mindre kommuner som gjerne vil høre om og lære av vår prosess og våre planer. Vi deler gjerne! Da innflyttingen er satt til august, håper vi de interesserte kan være litt tålmodige med oss enn så lenge. Vi skal bare få ferdig litt over 150 hjem først! Avslutter en travel ordfører Lisbeth Hammer Krog.

Livet med Silje

Vi skal bli foreldre!

Gleden er stor selv om den vordene mor har en del plager under svangerskapet. Vi legger planer under graviditeten, vi gleder oss, vi handler inn litt babyutstyr, vi forbereder oss som alle foreldre. Ønsker dere en jente eller gutt spør folk oss og vi svarer at det er det samme bare det er velskapt. Tanken om at det lille barnet ikke er velskapt tror jeg ikke streifer oss i det hele tatt.

AV: ANNE METTE HAULAN JOHANSEN

Jeg går nok og drømmer om en liten jente som kommer løpende mot meg om våren med lyse krøller, struttetkjørt, hånden full av hestehov og som roper mamma! Vi får ei jente med lyse krøller, men ei jente som aldri kan løpe. Jeg var mamma i 10 år, før et barn sa «mamma» til meg. Men det var ikke Silje, men hennes bror, Espen.

I slutten av svangerskapet blir jeg lagt inn med lettere form for svangerskapsforgiftning. Fortsatt føler jeg meg trygg, jeg og barnet blir stadig overvåket. Fire uker før termin har ikke Silje det godt, hun rører ikke lenger på seg og pulsen slår jevnt på 140 – ikke noe oppgang eller nedgang på pulsen som er normalt. Etter en del undersøkelser blir det avgjort at Silje skulle forløses med et hastekeisersnitt. Ingen ting sier at noe er unormalt med babyen.

Rett etter fødsel blir Silje ført bort til et akuttrom, noe er ikke som det skal. Men etter en liten stund bærer de henne inn til meg og jeg får se det vakreste ansiktet jeg noen gang har sett.

Den første natten slutter Silje å puste og



Familien samlet. Foto: Privat

hun får epileptiske anfall. Jeg får beskjed, men ingen husker på pappa som er hjemme. Jeg må fortelle han dette dagen etter.

Dagen etter fødsel blir jeg kjørt inn på nyfødtintensiven og får se Silje, et skremmende syn med slanger og masse lyder. Barnelegen informerer, men hva hun sier får jeg nok ikke så mye med meg, men spørsmålet om vi vil døpe henne husker jeg godt. Drømmen om den store familiefesten blir der og da knust, men Silje er ei jente med pågangsmot, livsvilje og livsglede så vi

fikk heldigvis avholde dåpen tre måneder etterpå.

Nå kom det en tid med mye nedturer. Det var mye med Silje og etter to uker fikk vi beskjed om at Silje har store og omfattende hjerneskader. Hvordan livet hennes ville bli kunne ingen si, men det ville bli veldig mange utfordringer. Jeg har Silje i mine armer da beskjeden kom og vi som foreldre begynte da på en kronglete vei i livet, noe som vi heldigvis ikke skjønte rekkevidden av. Og jeg var veldig glad for at vi ikke visste at nå



skulle det gå 18 år før vi sov en hel natt!

Det ble mange turer til Rikshospitalet og operasjoner, Silje var født med vannhode (hydrocephalus) som måtte opereres en rekke ganger de fire første årene.

Silje er født i slutten av november og julaften det året sitter Ole Petter og jeg og prater med barnelegen om muligheten til om Silje vil leve eller dø! Litt spesiell jul var dette.

Vi kommer hjem etter hvert med et barn som vil trenge oss foreldre på en helt annen måte gjennom livet enn andre barn. Vi foreldre skal nå begynne et helt annet liv enn det vi hadde planlagt. Vi var unge førstegangsforeldre helt uten erfaring og det første vi oppdaget var hvor forskjellige vi tok dette. Vi følte begge på en veldig sorg over det barnet vi ikke fikk, men samtidig var vi veldig stolte av den nydelige jenta. Sorgarbeid er ikke likt og det å gi hverandre rom til og sørge var ikke lett, men vi fant en måte å gjøre det på. Samtidig så kom det inn mange ulike fagpersoner inn i vår lille familie, fagpersoner som fortalte oss hvordan vi skulle gjøre det best for Silje. Hele leiligheten vår ble gjort om til Silje og våre behov ble helt skjøvet bort.

Silje sov ikke, men gråt og gråt. Vi var så slitne, men vi kunne ikke hvile – hun trengte oss. Unntaket var da hun lå på gulvet sammen med vår schæferhund, Zopas. Da kunne hun sove tett inntil ham.

Etter 10 måneder fikk vi tilbud om avlastning. Det var ikke lett å ta imot, vi følte at vi sviktet Silje! Men vi skjønte at vi måtte hvile om vi ikke skulle dukke under. Husker at vi ønsket å få en opplevelse og vi bestilte teaterbilletter. Vi leverte Silje på avlastningen og dro hjem for å stille oss. Vi skulle slappe av litt på sofaen og våknet flere timer etterpå, og da var forestillingen over for lengst.

Dagene og årene har gått til å ta vare på Silje. Vi har ikke tall på hvor mange møter vi har vært på, hvor mange sykehusinnleggelser det har vært, hvor mange operasjoner det har vært eller hvor mange søknader og anker jeg har skrevet.

Det å være foreldre til barn med funksjonsnedsettelse krever sin styrke. Vi er meget ressurssterke mennesker. Vi tar ikke alltid et nei for et nei og står på for at Silje skal få sine rettigheter. Vi har blitt utrolig flinke til å skrive søknader både til kommunen og NAV. Argumentasjon har blitt vår styrke, men vi bruker mye unødvendig tid på ting som burde være like

klart som dagen. Når vi hvert 5. år søker om parkeringskort for bevegelseshemmede må vi argumentere om hvorfor hun trenger det selv om hun har en skade som ikke gir bedring. Og når NAV krever argumentasjon på hvorfor vi ikke forventer bedring i hennes funksjonshemming, så kjenner jeg oppgittheten. Vi er heldige siden vi tør å ta opp kampen, men det mangehodede trollet som et hjelpeapparat kan være angriper virkelig pågangsmotet vårt.

I Norge i dag blir mennesker med funksjonsnedsettelse diskriminert. Det er mange steder de ikke kommer inn. 80 % av grunnskolene i landet er ikke tilrettelagt slik at elver med funksjonsnedsettelse får gå på sin nærscole sammen med sine venner. Mennesker får ikke selv ha en selvbestemmelse over sitt eget liv, du er helt avhengig av hjelpen som kommunen kan stille, og i de verste tilfellene får ikke mennesker selv bestemme når de vil legge seg eller gå på do. Mange er utelukket fra arbeidslivet selv om de selv vil jobbe. Det vi synes har vært vanskelig er tilgjengeligheten rundt omkring i samfunnet vårt, det er mange steder vi ikke kan ta med oss Silje. Dette er opprørende, vi som familie vil jo gjerne være med over alt der andre ferdes.

Livet med Silje har bydd på mange utfordringer, men det har virkelig hatt sine positive sider også. Vi har lært å ta tingene som det kommer, og vi setter nok større pris på hverdagen uten altfor store utfordringer. Samlivet og gleden i vår familie står meget høyt. Silje er en fornøyd jente med et utrolig varmt smil og en latter som sitter løst. Hun elsker å erte og spesielt er det pappa det går utover. Men hun er også en storesøster som setter stor pris på broren sin.

Det året Silje fyller 18 år får vi tilbud om en leilighet i en omsorgsbolig. Vi takker ja til dette og Silje trivdes godt, men selv om vi ikke lenger har det daglige ansvaret lever vi i konstant beredskap. Mobiltelefonen er alltid slått på og er med oss overalt og er vi i et selskap er alltid en av oss kjørbare. Vi må kunne komme oss fort av gårde om alarmen går. Er vi på steder hvor vi ikke kan ha på lyden på telefonen så sjekker vi med jevne mellomrom om boligen har ringt. Uansett hvor dyktige de i boligen er, kan ingen av dem måle seg med mamma og pappa, vi kjenner henne aller best!

Da Silje hadde bodd i sin første leilighet i 10 år og vi følte at livet gikk på skinner, kom brevet fra kommunen som tok tryggheten vekk i fra oss. Boligen skulle legges ned og

Silje måtte flytte til et annet sted. Det var rett og slett en tvangsflytting. Kommunen kalte det en samlokalisering, men det skinte igjennom at økonomi lå til grunn. Vi tok opp kampen mot denne flyttingen og selv om FN's menneskerettigheter sier at alle skal bestemme selv hvor de vil bo, tapte vi. Silje måtte flytte for 2 1/2 år siden og dette har skapt mye utrygghet. Denne kampen mot kommunen gikk på helse løs både for Silje og oss foreldre.

For ti måneder siden opplevde vi at en ansatt klinte ned soverommet hennes med avføring. Ingen innrømmet det, og ingen har

sluttet der, så vedkommende jobber der enda. Mens jeg har skrevet dette, våknet jeg en tidlig morgen med telefon fra boligen med beskjed at det brenner i Siljes leilighet! Det gikk heldigvis bra fysisk med Silje, men leiligheten er ubeboelig. Dette preger Silje og oss, og igjen må all vår tid være fokusert på jenta vår, slik at hun ikke får senskader som går utover psyken hennes.

Livet med Silje har vært tøft og fortsatt går vi på en kronglete sti. Men livet med Silje har gitt oss et liv med glede, utfordringer, masse læring, varme og vennskap.

Hvordan er det å ha en søster som ikke prater?

Dette er et spørsmål jeg har fått slengt etter meg i alle mine år. Jeg er Espen, 22 år gammel og broren til Silje. Eller, jeg er ikke en vanlig bror, jeg er verdens heldigste bror. Selv om jeg har vokst opp med usikkerhet, redsel, ambulansepersoneell inn og ut av huset med søsteren min, så ville jeg aldri verden byttet det bort mot noe annet.

Å vokse opp med en søster med store hjerneskader, som sitter fast til en rullestol, som ikke har et språk, som alltid gjør deg til et "nr. 2" barn siden det kreves så mye omsorg, tid og stell fra mor og far, gjør noe med tankesettet til en liten gutt. Livet er ikke en dans på roser, livet er urettferdig, ting blir ikke som man planlegger. Vi får ikke reist på sydenferie sammen i ung alder. Vi får ikke reist bort en helg uten at vi kan være i nærheten i tilfelle det skal skje noe.

Måten en søster med store hjerneskader, som er avhengige av foreldre som alltid må være på tå hev, gjør at man i tidlig alder blir selvstendig. Jeg skjønte fort at her hjemme kan ikke jeg kreve for mye av mamma og pappa de dagene Silje lå på sykehuset etter å ha blitt hentet av ambulanse her hjemme. Jeg var redd, redd for å miste søsteren min hver gang det kom noen inn i røde uniformer i huset vårt, med blinkene lys utenfor huset vårt. Men jeg ville ikke vise det. Jeg tenkte at jeg må nå hjelpe mamma og pappa her hjemme for å holde hjulene i gang. Jeg føler at jeg tok ansvar som ingen andre 8-12 åringer egentlig skal gjøre.

Men den tiden har gjort meg utrolig sterk. Jeg har fått en holdning til livet og til mennesker rundt om i verden som jeg ikke tror mange barn, eller søsken rundt om i landet har. Jeg har lært å ha en åpenhet og respekt som bare blir større og større. Man skal aldri dømme et menneske etter første inntrykk. Aldri etter det blick du møter på gaten, at noen sitter i en stol med ukontrollerte bevegelser og høye lyder. Vi er alle mennesker i denne verden. Vi er alle forskjellige, men allikevel så er vi så like. Vi er alle forskjellige, men uansett de samme. Respekt og medmenneskelighet er to ord som har fulgt meg i alle livets stadier, på idrettsbanen, i utdanningen, i militærtjeneste og i skolegang.

Selv med år på år med redsel, usikkerhet, frykt og ensomhet, så har det alltid vært en plass i verden hvor jeg faktisk har vært midtpunktet. Og det var på hytta til familien på sommeren. Jeg, mamma, pappa og gjerne en hund har alltid lagt våre ferier til fjellet og hytta i Østerdalen. Der fisket jeg og pappa, badet med mamma, gikk turer, spilte kort og ludo, fyrte bål og slappet av. Dette har vært plassen hvor en liten gutt følte seg som midtpunkt. Jeg er evig takknemlig for dette, at man kan ha en plass hvor man kan slappe av med mamma og pappa selv med en søster hjemme i sin egen bolig, som er i trygge hender.

Jeg håper at fremtidige søsken til et barn eller voksen med store hjerneskader, kan få samme holdninger som jeg er vokst opp med. Det vil være usikkerhet, man vil føle seg alene, det blir tunge tider, men de positive og gode stundene er så mye mer husket enn alle de negative. Jeg vil aldri i verden byttet bort oppveksten min, jeg er verdens heldigste bror, og det kommer aldri noen til å ta i fra meg!

LANDSMØTE 2020

AV: AINA ALFREDSSEN FØRDE, FORBUNDSLEDER

Det er første gang alle deltakarar har stemmerett. Landsmøtet 2018 vedtok at alle medlemmar kan delta på landsmøte som delegatar med same rettar.

Tema for landsmøte vert «Familien- saman inn i framtida». Dette er eit tema vi meiner tek «Eit samfunn i endring» vidare.

På landsmøte vert det bestemt kva saker forbundet skal arbeide med framover, og korleis vi saman kan komme fram til gode løysingar.

KOM MED INNSPEL!

Det skal veljast forbundsleiar, to nestleiarar, fire sentralstrålstyremedlemmer + to vara, 2. representanten til ACWW + ein vara, 2. representanten til Norden + ein vara, tre medlemmar + to vara til valkomiteen, tre medlemmer + to vara til kontrollkomiteen og to medlemmer + to vara til prinsippprogramkomiteen.

Det er medlemmane som bestemmer kven som skal sitte i leiinga og kva leiinga skal jobbe med framover, og det er på landsmøte dette vert bestemt.

Derfor ber eg alle som har anledning om å prioritere landsmøtet.

TIL ALLE ORGANISASJONSLEDD I NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

VALG – LANDSMØTET 23. – 25. OKTOBER 2020

Valgkomiteen ber samtlige ledd i organisasjonen om å engasjere seg i å finne gode kandidater til de forskjellige tillitsverv. Dersom en mener at en tillitsperson har gjort en god jobb og at denne bør få fornyet tillit, er dette også viktig å få frem. Forslag om gjenvalg er også et forslag. Forbundet vil også oppfordre den som gjerne vil gjøre en jobb i et av forbundets organer om å foreslå seg selv. Vi har bruk for alle som er villige til å ta et tak.

Valgkomiteen viser til forbundets vedtekter Landsmøtet § 5 og alminnelige bestemmelser kapittel V, retningslinjer for valg. Det skal føres opp en kandidat på hvert skjema. Kandidaten kan foreslås til flere verv på samme skjema. Kopier opp skjemaet selv eller hent det fra forbundets hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no/medlemsinfo/skjemaer.

ABSOLUTT SISTE FRIST FOR INNSENDELSE AV FORSLAG:

Forbundsleder og nestledere 24. juni
Alle andre verv 27. august
E-post: valg@kvinnerogfamilie.no

Lykke til med arbeidet!
Vennlig hilsen
Valgkomiteen
v. Anne Enger, leder



INNKALLING TIL LANDSMØTE 2020

Det vert kalla inn til landsmøte 23. – 25. oktober 2020. Landsmøtet opnar fredag kl.13.00 og avsluttast søndag kl.15.00. Etter vedtak på landsmøte 2018 kan alle ordinære medlemmer delta på landsmøte og har stemmerett.

TEMA FOR LANDSMØTEPERIODEN ER:

Pris: Delegatar kr 5.090,- pr. person i dobbeltrom og kr. 5.500 i enkeltrom. Lunsj fredag og søndag er inkludert. Det er reisefordeling til landsmøtet. Alle delegatar er med i reisefordelinga.

FRISTAR:

Påmelding: innan 24. juni. Ver venleg å nytte vedlagte påmeldingsskjema.

Saker: 24. juni. Husk at forslag om endringar av vedtektene også skal innehalde stemmetal frå dei enkelte ledda der forslaget har vore behandla, sjå vedtektene § 8 samt alminnelege bestemmelser VI. Forslag til saker og vedtektsendringar sendast: Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo.

Val leiing: 24. juni. Forslag sendast valkomiteens leiar.

Val – andre verv: 27. august. Forslag sendast valkomiteens leiar.

Sakspapir vert sende ut elektronisk 30. september.

Med venleg helsing Norges Kvinne- og familieforbund
Aina Alfredsén Førde, Forbundsleiar

FORSLAGSSKJEMA FOR VALG AV KANDIDATER SOM VELGES PÅ LANDSMØTET

Kandidatens navn Født

Adresse Tlf.....

Yrke

E-post adresse

Medlem av (lag, krets)

Nåværende verv i K&F (fra hvilket år?)

KANDIDATEN FORESLÅS I VERVET/ENE SOM

Begrunnelse for forslaget

Er kandidaten forespur? ☐ Ja ☐ Nei

Kandidater kan foreslås av: kretsårsmøtet, kretsstyret, lagsårsmøtet eller lagsstyret. Enkeltmedlemmer som brenner for saken oppfordres til å melde seg.

Forslaget fremmes av

Dato

Underskrift

NB! – Kun ett navn på hvert skjema.

Skjemaet skal være fullstendig utfylt.

Siste frist for forbundsleder og nestlederne er 24. juni 2020. For de andre vervene 27. august 2020. Forslagene sendes til:

K&Fs Valgkomité, v. Anne Enger

Gamle Finnsandvei 33, 3525 Hallingby

Telefon: 911 79 287, E-post: valg@kvinnerogfamilie.no

PÅMELDINGSSKJEMA LANDSMØTET 2020

Namn:

Adresse:.....

E-post:..... Mobil:.....

Lag: Krets:.....

Kryss av:

☐ Enkeltrom

☐ Dobbeltrom – dele med:.....

Ver venleg å gje beskjed dersom du har matintoleranser/allergi:

.....

.....

Fakturaadresse:

.....

.....

.....

BINDENE PÅMELDING SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo eller på e-post til: nini@kvinnerogfamilie.no innan 24. juni 2020



Misse Wester, professor ved Lunds Universitet.

Det nordiske brevet

Dagens risikosamfunn – nye risikoer eller gamle utfordringer?

AV: MISSE WESTER, PROFESSOR VED LUNDS UNIVERSITET, SVERIGE

I dag er det lett å få inntrykk av at samfunnet står overfor større utfordringer og mer risiko enn noensinne i historien. Mye av samfunnets ressurser rettes mot å håndtere ulike risikoer, gjennom å forebygge eller minske eventuelle negative konsekvenser av en uønsket hendelse.

Det er lett å få inntrykk av at disse prosessene – risikoidentifisering og risikohåndtering – baserer seg på en form for statistiske beregninger, der de største risikomomentene får tildelt mest ressurser. Slik er det ikke. Å prioritere mellom ulike risikoer er avhengig av hva vi legger verdi, eksempelvis kan barn anses å ha en høyere beskyttelsesverdi enn andre grupper. Det kan også være slik at en risiko som rammer et fåtall personer, som for eksempel gjengriminalitet eller terroraksjoner, ses som mer viktig å forhindre enn risikoer som rammer et større antall personer. Hvordan ulike grupper oppfatter ulike risikoer og hva man anser for å være akseptable konsekvenser påvirker hvordan samfunnets ulike aktører prioriterer mellom risikoer, ikke nødvendigvis hvor vanlig eller sannsynlig risikoen er.

At vi oppfatter og prioriterer risikoer på ulike måter påvirker også vår oppførsel på individnivå. Om vi oppfatter at noe truer vår helse eller vårt velvære, er det rimelig å tro at vi også handler på en måte som minsker denne trusselen. På individnivå kan det være vanskelig å minske sannsynligheten for at noe skjer.

Å kunne redusere havnivåstigningen eller skogbranner som enkeltstående individer kan fremstå som urimelig. Derimot forventes enkeltindivider i stadig større utstrekning å kunne håndtere konsekvensene av samfunnsendringer som kan oppstå i en krigssituasjon. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Myndigheten for Samhällsskydd och Beredskap) delte i 2018 ut brosjyren «Om krisen eller krigen kommer» til samtlige svenske husstander. Her finnes det informasjon om hva som kan være bra å tenke på for egen «hjemmeberedskap». For eksempel beskrives det hvilke samfunnstjenester som kan komme til å falle bort ved en krise, hvordan man kan vurdere og dele informasjon, samt hva som kan være bra å ha hjemme. Tidligere har anbefalingen vært at hver husstand skal klare seg i 72 timer, dette har senere blitt endret til 7 dager.

Naturligvis anser jeg at hver enkelt innbygger både har og bør ta sitt ansvar for å redusere og forebygge risiko, og at man har et delt ansvar for sine medmennesker i en krise. En overveldende majoritet av den forskningen som bedrives når det gjelder menneskelig handling i en krise viser at det forekommer altruisme i stor utstrekning mellom de som rammes og at fenomener som panikk og plyndring er sjeldne fenomener. Allikevel opplever jeg at det her er en ubalanse mellom hva vi kan gjøre på individnivå og det ansvar som samfunnet forventer at innbyggerne tar. I dag preges samfunnsutviklingen av

«just-in-time» leveranser av medisiner og varer, der lagervarer blir mer sjeldent. Den digitale utviklingen driver fram en utvikling som gjør samfunnet mer sårbart om et langvarig strømbrydd skulle inntreffe. Når det gjelder disse risikoene er det lite å gjøre på individnivå siden det knapt er ønskelig at hvert baderomskap forvandles til et apotek, eller at kontanter oppbevares i madrassen.

Dette til tross er jeg overbevist om at de aller fleste i Sverige ville klare seg bra i en krigssituasjon. Vi stoler på sosiale relasjoner både for å gi og få hjelp, vi deler våre ressurser siden samarbeid innen og mellom grupper gjør oss sterkere. Selv om kriser så klart skal forebygges og håndteres så godt som mulig, er det paradoksalt nok også vanskelige påkjenninger som tar fram det beste i vår menneskelige natur. Her spiller frivillige og ideelle organisasjoner en viktig rolle. I disse finnes det nettverk, etablerte samarbeid, kunnskap, samt ressurser i forma av medmenneskelighet og samfunnsengasjement som er av ytterste viktighet i en krise. Selv om samfunnsutvikling, risikoprioriteringer og hva som er en trussel for hvem kan diskuteres er jeg ikke urolig for at vi som samfunn kommer til å klare en krisesituasjon. Årsakene er kanskje nye, men vår måte å håndtere kriser på er den samme nå som den alltid har vært. Så uttrykket «Keep calm and carry on» er like relevant nå som for 80 år siden.

Invitasjon til Nordens kvinneforbunds sommerkonferanse Reykjanesbær på Island 11. – 14. juni 2020

TEMA: KVINNER, KLIMA OG JORDENS KREFTER

Kvenfelagasamband Islands (KI) er årets vert for NKF's sommerkonferanse 2020. Konferansen avholdes i år i Reykjanesbær på Hotel Park-Inn i Keflavik. Kvenfelagasamband Islands og lokale kvinneforeninger har ansvaret for konferansen og ønsker alle velkommen til Keflavik, Reykjanesbær Island.



PRIS HELPENSJON INKL. UTFLUKT:

Du kan velge å dele dobbeltrom eller ha eget enkeltrom. Konferanseprisen inkluderer overnatting fra torsdag, helpensjon fredag og lørdag inkl. utflukt og festmiddag samt frokost søndag. (OBS: Blå Lagune er ikke inkludert i prisen). Kr. 6.100,- pr. pers. i dobbeltrom og kr.7.200,- for enkeltrom (forbehold om valutaendring).

REISEVEI

Fly fra Oslo eller Bergen til Island med SAS eller Icelandair til Keflavik. Det lønner seg å bestille tidlig.

FORELØPIG PROGRAM

Torsdag 11. juni er ankomstdag

Fredag 12. juni

Kl. 9.00: Registrering

Kl. 10.00: Høytidelig åpning av sommerkonferansen

Ut over dagen: Ulike foredrag om kvinner, klima og jordens krefter.

Etter foredragene er det mulig å besøke den Blå Lagune, for de som ønsker det. Bading betales av hver enkelt (pris kommer senere). For de som ikke ønsker å bade er det mulig å bli med for å nyte utsikten, spasere ved lavafeltet eller gå på kafeen som har utsikt over lagunen.

Lørdag 13. juni

Rundtur i Reykjanes med reiseguide, besøk til geotermisk område og mottagelse.

Lokale kvinneforeninger byr på lunsj.

Konferansen avsluttes med festmiddag.

Søndag 14. juni

Hjemreise



PÅMELDINGSBLANKETT

TIL Nordens Kvinneforbunds Sommerkonferanse Reykjanesbær, Island 11. - 14. juni 2020

Sted: Reykjavik Keflavik Airport Hotel

Deltakers navn :

Adresse:

Telefon: **E-post:**

Lokallag:

Ønsker å dele rom med:

Matintoleranse/allergi:

Ankomsttid: **Avreisetid:**

Bindene påmelding sendes

senest 20. mars 2020

E-post: nini@kvinnerogfamilie.no

Norges Kvinne- og familieforbund v/Nini

Storgata 11

0155 Oslo





Forbundets prosjektarbeid nytter

I september/oktober var leder i internasjonalt utvalg på reise til forbundets prosjekt i Uganda; COWA-skolen.

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER AV INTERNASJONALT UTVALG

I tillegg til å besøke denne ble det også anledning til å besøke et prosjekt støttet av ACWW, samt vår tidligere samarbeidspartner UMWA (Uganda Media Women Association).

Det ble travle dager. I og med at Kristin av familiære årsaker ikke kunne reise, ble Anne Marit Hovstad, tidligere prosjektleder, med i stedet. Utvalget dekket reise og to dager overnatting for henne. Elisabeth fikk dekket reise og opphold. Reise i Uganda ble også dekket. Totale kostnader ble i underkant av 25 000 kroner for begge.

AKTIVITETER UNDER BESØKET

Første dag var vi i møte i ambassaden der vi informerte om COWA og vårt samarbeid med dem. I tillegg tok vi opp situasjonen for UMWA og radio Mama FM.

Hovedfokus var selvsagt besøk på COWA-skolen. I tillegg til regnskapsrapportering og kontroll, samt kontrakttdiskusjon var det mye om arbeidet og det tilbudet skolen gir.

I tillegg til utdanning inkludert vanlige skolefag gis det yrkesundervisning innen frisør,

håndarbeid og hotell/catering. Skolen har nå et korttidstilbud til jenter fra gaten tilhørende Karimojong-stammen. Disse vil få undervisning i frisør, håndarbeid og catering. Litt undervisning i lesing og skriving blir det også, men opplegget er av måneders varighet og gir ikke muligheter for lang tids undervisning.

FORBUNDETS STØTTE

Forbundet har støttet COWA-skolen siden år 2000. I løpet av denne tiden har vi sikret 1 250 elever utdanning. De ville ikke hatt mulighet til utdanning dersom vi ikke hadde bidratt. Noen elever betaler studieavgift, men det er et fåtall. Totalt har skolen uteksaminert over 1 300 elever i denne perioden.

Disse tallene viser at vår støtte virker.

ELEVESØK

Ett stort antall studenter har etter endt skolegang klart å få lønnet arbeid.

Det ble også besøk til tidligere elever ved skolen for å se hvor de nå jobbet og høre om deres erfaringer. En jobbet på pensjonat og hadde blant annet resepsjon. Lønnen var lav, og hun var fortsatt avhengig av bistand fra familien. Hun fikk i tillegg bidrag

fra arbeidsgiver til reisen til og fra jobb daglig. Hun trivdes i jobben og så på den som muligheten til å skaffe seg erfaring for bedre jobber.

Så besøkte vi en tidligere elev i frisørsalong. Hun trivdes godt og hadde lært mye etter at hun startet der. Utdannelsen på skolen hadde gitt henne muligheten til lønnet arbeid.

BARN OG UNGE

COWA samarbeider også med en organisasjon til. De tar seg av barn og unge som ikke har et hjem. I dette samarbeidet er det nå 25 unge jenter som får være på COWA-skolen i 3 måneder for å skaffe seg nødvendig kunnskap. Håpet er at de da også kanskje kan få seg en utplassering og muligheter for mer skolegang. De tilhører en folkegruppe som ikke har engelskkunnskaper.

Under oppholdets siste dag var det Graduation. Hele 45 elever ble uteksaminert i en stor markering. Så blir spenningen om de klarer å skaffe seg jobb.

På hotellet vi bodde var det flere som var tidligere elever ved COWA-skolen. De klarer seg bra og trives.



ACWW European Conference 2020 Glasgow

AV: CHRISTINE ANDREASSEN, 2. REPRESENTANT ACWW

I år holder ACWW sin Europakonferanse i Glasgow, Skottland, fra 12. - 16. oktober. Tema for konferansen er 'Diversity is our strength' - Styrken er i vårt mangfold. World president Magdie de Kock, Sør-Afrika, deputy world president Alison Burnett, Skottland og European president Afrodite Roman, Romania, skal være der, men foreløpig har vi ingen informasjon om andre talere.

STED FOR KONFERANSEN

Konferansen holdes i Golden Jubilee Hotel, et 4 stjernes hotell med svømmebasseng og spa, i Clydebank, litt utenfor Glasgow sentrum. Hotellet ligger ved elven Clyde. Den nærmeste jernbanestasjonen er Dalmeir, den er ca. 8 minutter fra hotellet. Til Glasgow Airport er det ca. 20 minutter. Det er et kjøpesenter ca. 3 kilometer unna - en 30 minutters spasertur.

GLASGOW OG OMGIVELSENE

Historisk er Glasgow og omgivelsene kjent som et område hvor mye av den industrielle revolusjonen utviklet seg, særlig viktig var tungindustrien. Clydebank var tidligere sentrum for den skotske skipsbyggingsindustrien, og kjente skip som Queen Mary, Queen Elisabeth og Queen Elisabeth 2 ble bygget der. Singers symaskinfabrikk hørte også hjemme her.

Tiden har endret seg og veldig mye av det gamle har forsvunnet til fordel for moderne teknologi. Glasgow er også et sentrum for utdanning, kultur og turisme. Universitet i Glasgow ble grunnlagt i 1451. Særlig Glasgows muséer og gallerier som Kelvingrove, er verdt et besøk.

UTFLUKT

Der er i skrivende stund ubekreftet, men det er sannsynlig at konferansens utflukt skal til Stirling Castle, som er det historiske hjertet i Skottland. Stirling Castle ligger høyt på en

knaus med fantastisk utsikt. Det kongelige palasset, i Stirling Castle, er en av de fineste renessansebygninger i Storbritannia og er restaurert til perioden da dronning Mary Stuart («Mary, Queen of Scots») bodde der.

REGISTRERING

Konferansen er åpen for registrering nå på https://www.acww.org.uk/area_conferences.html. Det kan registreres online, eller skjemaet kan lastes ned og sendes til:

E&I Events -ACWW,
42 Heriot Row
Edinburgh EH3 6ES

Tidlig registrering koster £510 før 1. april. Senere koster det £560 med bestillingsfrist 31. mai.

Det nytter

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER AV INTERNASJONALT UTVALG

I løpet av høsten og starten på 2020 har vi mottatt informasjon fra prosjektene forbundet støtter. Og det må jeg si – det nytter og resultatene kommer. Se bare:

KRISESENTERET I SIBIU, ROMANIA

Senteret har 3 rom og totalt 7 senger. Det er slik at man ikke kan komme direkte til alle de tre rommene utenfra. Et rom må man gå gjennom for å komme til neste rom. Det er ikke heldig, men slik er det bare.

Senteret trenger derfor sårt utvidelse i tillegg til nødrehabilitering. Det arbeides med å se muligheter for et nytt senter. I mellomtiden drives senteret slik det er. Leder av organisasjonen som eier og driver senteret, samt leder av senteret var på besøk hos oss i november. Utgiftene til besøket ble dekket via EØS-midler. Da la vi skisse til planer for videre samarbeid. I tillegg ble det tid til besøk på et krisesenter omtrent tilsvarende deres i Romania.

På bakgrunn av informasjon om situasjonen bevilget internasjonalt utvalg 30 000 kroner til nødrehabilitering.

I løpet av perioden august 2018 til oktober 2019 har totalt 11 familier (kvinner og eventuelle barn) bestående av 21 personer vært bosatt på senteret. Det har vært 11 kvinner og 10 barn. I tillegg har 42 kvinner fått hjelp og rådgivning via telefon. I 2019 har 9 familier – 9 kvinner og 7 barn bodd på senteret.

Disse tallene viser at det nytter det vi driver med. I tillegg til bidrag fra vårt forbund får senteret nå kommunal støtte. Det er også enkeltpersoner som gir tilskudd.

FNs Kvinnekommisjon

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER AV INTERNASJONALT UTVALG

I mars skal det tradisjonen tro holdes møte i FNs Kvinnekommisjon.

I januar var det derfor invitert til innspillsmøte i departementet. Årets møte er viktig – det er 25 år siden Beijing.

Mange organisasjoner møtte opp og alle fikk muligheten til å komme med muntlige innspill.

Forbundsleder og leder av internasjonalt utvalg var til stede. I sitt innlegg tok forbundsleder opp følgende:

- *Jenter og kvinners rett og mulighet til utdanning og arbeid
- *Behov for barnehage/barnetilsyn
- *Toalettfasiliteter for jenter i skolen adskilt fra gutter
- *Trygghet for kvinner og jenter i flyktningeleire og mottak
- *Mulighet for utdanning for barn i flyktningeleire

Innlegget ble godt mottatt – flere anerkjennende nikk både fra statsråd Trine Skei Grande og UDs statssekretær.



Fra venstre: Tove B. Jensen, Elisabeth Rusdal, Kristin Hansen og Tone Gülowsen.

COWA-SKOLEN

Det at vi har bidratt til at 1 250 jenter har fått en yrkesutdannelse viser at det nytter. Særlig med tanke på at svært mange av disse nå er ute i lønnet arbeid. Videre har vårt arbeid medført at skolen nå har startet virksomhet som kan gi noen inntekter. Det er viktig for fremtiden, selv om det vil ta tid før skolen klarer seg helt selv. Vi må huske at dette er i et land der myndighetene har nok med andre utgifter og ikke kan yte tilskudd til driften slik vi er vant til fra vårt eget land. Derfor er det viktig at skolen sakte, men sikkert finner tiltak som gir inntekter.

NEST

Dette prosjektet dreier seg om å gi tilbud til de glemte kvinnene på Sri Lanka som bor på psykiatrisk sykehus. I tillegg til aktiviteter og arbeid for å bedre kvinnes situasjon skolerer NEST også helsepersonell og andre. Uten deres innsats hadde ikke kvinnene kommet ut og opplevd for eksempel frisk luft. De senere årene har vårt forbunds bidrag skjedd via samarbeid med Cultura Bank.

Alt dette viser at det vi driver med nytter – det gir en bedre hverdag for mange.

Vi takker alle som har sendt midler til prosjektarbeidet – uten dette hadde vi ikke kunnet utføre dette. Det er nettopp gjennom lag, kretser og enkeltmedlemmer vi har klart dette.

Etterlysning

Violeta Solomon som er leder av Asociatia Femeilor Sibiu (The Sibiu Women's Shelter) er til daglig rektor ved Scoala Gimnaziala nr. 21 Sibiu, en skole i Sibiu. Dette er en ungdomsskole. Violeta kunne tenke seg å få kontakt med en norsk skole som de kunne ha som vennskapsskole. Kjenner du noen eller vet om noen, så kan de kontakte Violeta Solomon på e-post: violetaenus@yahoo.com

Bidrag til gasskomfyr

COWA-skolen driver cateringvirksomhet. Inntektene fra dette går til skolens drift. Til denne virksomheten benytter de en transportabel gasskomfyr. Den de har i dag er mer enn utslitt og behovet for en ny er stort. En ny slik koster rundt 5 000 NOK kroner. Så dersom du, laget ditt eller kretsen kan tenke dere å gi bidrag til dette, så er vi takknemlige. Bidrag kan sendes til konto: 6034.56.35451. Merk overføringen «Bidrag til gasskomfyr».

Seminar internasjonalt og beredskap

Seminalet ble avholdt den 15. og 16. november 2019. Den første dagen var på Litteraturhuset i Oslo.

AV: TOVE BERGER JENSEN, INTERNASJONALT UTVALG

Forbundsleder Aina Alfredsen Førde ønsket 34 deltakere velkommen. Seminalet ble åpnet av statssekretær Marianne Hagen ved Utenriksdepartementet: Hagen snakket om hva Norge gjør når det gjelder «Kvinner og barn i krig og konflikt». Videre tok hun for seg handlingsplanen og hva norsk innsats vil være videre.

KVINNER OG BARN I KRIG

Gunnhildur Arnadottir fra Leger uten grenser holdt et sterkt foredrag om flere flykningsleire hun hadde jobbet i og kvinner og barns lidelser.

Etter en pause var det tid for neste foredragsholder. Nadia Delic-Klevstad, fra Bosnia Hercegovina snakket om "The forgotten Children of War". Foredraget gikk på engelsk. Vi fikk høre om resultatet av voldtekt under krig, og deres barns rettigheter når far er ukjent. Det var sterkt å høre foredraget.

VÅRE SOLDATER UTE

Den neste foredragsholderen var seniorrådgiver Ole Magnus Totland fra Forsvarsdepartementet. Han ga oss et innblikk i situasjonen til våre soldater ute. Hvilke holdninger det norske forsvaret har og hvordan det jobber for å forebygge uheldige hendelser.

Nicolas Dreyer fra Veteranforbundet SIOPS holdt et sterkt foredrag der han fortalte om livet sitt, etter hjemkomst. Han fortalte om hvor langt ned et menneske kan komme, til man ønsker å slippe å leve. Det har tatt ham fem år å komme seg og begynne å se



Nicolas Dreyer, veteranforbundet SIOPS



Hanne Garder, Norsk TotalforsvarsForum

fremover igjen. Vi satt alle igjen tomme etter dette foredraget.

Siste foredragsholder var daglig leder, Hanne Garder ved Norsk Totalforsvarsforum. Garder ga oss et innblikk i hvordan man kan møte dem som har opplevd krig og konflikt, og store psykiske påkjenninger.

Alle deltakere var utrolig fornøyde med dagens seminar, som leder av Internasjonalt utvalg, Elisabeth Rusdal, har hatt ansvaret for. Det var en flott, men sterk dag for oss alle. Kvelden ble avsluttet med felles middag for de av deltakerne som ønsket det.

LØRDAG 16. NOVEMBER

Lørdag 16. november fortsatte seminalet

på hovedkontoret til Norges Kvinne- og familieforbund, i Storgata 11. Dagen ble delt mellom internasjonalt og beredskap, og hver gruppe jobbet for seg. Det ble gjort en oppsummering av seminarets første dag.

For Internasjonalt utvalg ble det en gjennomgang av våre prosjekter. Violeta Solomon og Doina Solomon fra Sibiu, Romania, fortalte fra krisesenteret. Huset er gammelt og dårlig, og trenger mye oppussing, noe som koster mye. De ønsker derfor et nytt hus.

Videre gikk vi gjennom internasjonalt arbeid nå og hvordan vi kan jobbe internasjonalt lokalt. Det ble en god diskusjon.



Hvorfor bør du opprette fremtidsfullmakt?

Alle kan oppleve at helsen blir så redusert at man ikke lenger kan ivareta sine personlige og økonomiske interesser. Man kan bli utsatt for en ulykke, men det er særlig med tanke på demens og tilsvarende lidelser at en fremtidsfullmakt kan være svært nyttig. Du vil da selv ha kontroll over hvem som skal ivareta dine økonomiske anliggende.

Det er også svært viktig for nærstående ektefelle, samboer barn og andre, som uten en fremtidsfullmakt kan bli tilnærmet handlingslammet. Ektefellene eier boligen sammen, men får ikke solgt den uten begges samtykke. Det kan være behov for å gi forskudd på arv til barn eller barnebarn, og ikke minst få mulighet til enkel tilgang til den andres konto.

FYLKESMANNEN OPPNEVNER VERGE

Tradisjonelt er det Fylkesmannen som må oppnevne en verge dersom en person på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine personlige og økonomiske interesser. Dette kan være en tung prosess, med strenge regler for hvordan midler skal disponeres og hva vergen kan foreta seg.

FREMTIDSFULLMAKT SOM ALTERNATIV TIL VERGE VIA FYLKESMANNEN

I 2013 ble imidlertid vergemålsloven endret, slik at man har mulighet til å lage et «privat

alternativ» til Fylkesmannens vergesystem. Dette i form av en fremtidsfullmakt.

Dersom du ikke har laget en fremtidsfullmakt, vil det fortsatt være Fylkesmannen som foretar vurderingen av om du trenger verge, og oppnevner verge.

HVA ER EN FREMTIDSFULLMAKT?

Ved å opprette en fremtidsfullmakt gir du en eller flere personer fullmakt til å ivareta din økonomi og personlige interesser dersom du i fremtiden skulle bli forhindret fra å utføre dette selv.

En vanlig fullmakt som gir noen rett til å representere deg, vil bli ugyldig dersom du mister din rettslige handleevne. Om du eksempelvis nå har gitt din ektefelle fullmakt til å disponere din bankkonto, betale regninger og liknende, vil en slik representasjonsfullmakt bli ugyldig om du blir ute av stand til å ivareta dine interesser. En fremtidsfullmakt vil imidlertid likevel være gjeldende. Formålet med en slik fullmakt, er nettopp at den først blir gyldig og gjeldende når du ikke lenger kan ivareta deg selv.

Det er også mulig å lage fremtidsfullmakt som er «kombinert»: altså slik at du gir fullmakt fra og med nå som en vanlig representasjonsfullmakt - men at den også skal gjelde om du for fremtiden blir svekket.

HVA KAN DU BESTEMME I EN FREMTIDSFULLMAKT?

Du kan begrense fullmakten til å gjelde kun det rent økonomiske, eller kun enkelte økonomiske disposisjoner. Du kan sette betingelser og tilpasse dette som du måtte ønske. Det er eksempelvis mange som ønsker at boligen skal selges dersom man får fast plass på sykehjem, og vil at salgssummen skal fordeles på barna.

Det er viktig å tenke grundig gjennom hva du ønsker fullmektigen skal ha handlingsfrihet til å gjøre. Skal fast eiendom kunne selges? I så fall til hvem?

Skal fullmektigen sørge for at det blir gitt gaver til barn og barnebarn på bursdager, til jul, konfirmasjoner og bryllup?

Det kan også bestemmes at fullmektigen kan sørge for utdeling av gaver ut over slike ordinære gaver, og særlig praktisk kan det være å ha regulert muligheten til å gi forskudd på arv. Ved endringer i arveloven og om det igjen blir innført arveavgift, kan det være svært viktig å ha mulighet til å dele ut arveforskudd.

At fullmektigen har tilgang til bank, betalingstjenester, nettbank med mer er veldig viktig. Fullmektigen bør også kunne ordne med skatteoppgjør, si opp og inngå mindre avtaler som telefonabonnement, aviser, strøm og lignende. Skal aksjer selges, skal bankinnskudd flyttes til fond og ønsker

du å betale ekstra for privat hjelp? En fremtidsfullmakt kan skreddersys til dine behov og ønsker, dersom du ønsker det. Du kan også gi en mer generell fullmakt, hvor du overlater alt til fullmektigen. En advokat kan bistå med å finne ut hvordan fullmakten bør utformes for nettopp deg og dine behov.

HVORDAN OPPRETTES FULLMAKTEN?

Det er et vilkår for å opprette en slik fullmakt at du på opprettelsestidspunktet har samtykkekompetanse.

Det er også formelle krav til signering og vitner. En fremtidsfullmakt har de samme krav til dette som et testament.

HVA HVIS FULLMEKTIGEN IKKE KAN PÅTA SEG OPPDRAGET?

Det er lurt å avklare at fullmektigen ønsker å påta seg denne oppgaven, men det er ikke noe krav eller vilkår at det er akseptert av fullmektigen når fullmakten opprettes.

Fremtidsfullmakten må utpeke en eller flere personer som har lov å være fullmektiger. De må være over 18 år. Den eller de kan være nærstående. Normalt oppnevner man gjerne ektefelle eller barn som fullmektiger. Det er praktisk å sette inn en eller flere som skal overta oppdraget som fullmektig dersom den som er utpekt

er forhindret til å påta seg oppdraget. Den som er utpekt som fullmektig, kan selv ha blitt syk eller gått bort på det tidspunkt fullmakten trer i kraft.

IKRAFTTREDELSE

En fremtidsfullmakt kan tre i kraft fra det tidspunkt det foreligger en legeerklæring på at din helse er så svekket mentalt og/eller fysisk at du ikke lenger kan ivareta dine personlige interesser.

Den kan også kreves at fylkesmannen skal stedfeste fullmakten før den blir gyldig. Dette bestemmer du selv, og dette må fremgå av fremtidsfullmakten.

Merk deg at dersom fullmektigen skal overdra fast eiendom, krever kartverket en stadfestet fullmakt fra fylkesmannen for å tinglyse og gjennomføre overføringen.

«LEGALFULLMAKT»

Nærstående har en direkte hjemmel i vergemålsloven til å kunne utføre enkle, dagligdagse økonomiske oppgaver. Denne retten er imidlertid veldig begrenset i forhold til hva en fremtidsfullmakt gir mulighet til, og erstatter ikke behovet for å ha en fremtidsfullmakt.



Advokat og partner
Trude Stormoen

Langseth Advokatfirma DA er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt.
www.langsethadvokat.no

Gi **DÅPSKLUBBEN**

TrippTrapp

til et barn du er glad i!

Gjennom bøker, musikk og leker får barna

- Fortellinger fra Bibelen
- Bordvers og kveldsbønner
- Positive holdninger og verdier



Velg **GRATIS** velkomstgave!

- Bokklubb for barn fra 0 til 15 år
- Ingen krav om kjøp



Les mer og se flere velkomstgaver på

iko.no/tripp-trapp

Telefon 22 59 53 00 • kontakt@iko.no



Holdbarhet: Resten av livet



TEKST: HANNE BU XRUD, MATSKRIBENT
FOTO: BIRGITTA EVA HOLLANDER - HEIA FOLK

Hva vil det si å være tilfreds? En dag står sola som høyest på himmelen din. En dag vil du kanskje snu deg å tenke at «jo, jeg er ganske tilfreds med det som ligger bak meg». Sola har selvfølgelig gått opp og ned, men for det meste har det vært flest av de lyse, gode dagene. Du føler deg tilfreds med alle disse dagene som kom og gikk.

Tilfreds, et ganske fint ord. Det rommer noe godt og harmonisk. En som er tilfreds, har avfunnet seg med noe, forlanger ingenting og verken venter eller ønsker noe mer. Man er rett og slett fornøyd. Og hvordan var veien dit? Den var kanskje litt kronglete og smal og kunne tilsynelatende virke litt ufremkommelig innimellom, men skoa var gode, kartet bra og ja, veien er jo som regel målet.

ET LIVSPROSJEKT

De gangene vi som oftest kjenner på følelsen av å være tilfreds, er etter at vi har spist. Det gjør vi jo hver dag. Flere ganger om dagen. Vi var sultne, nå er vi mette. Sånn er vi skapt, instinktet vårt er slik, og det første vi søker etter fødselen, er mat. Vi skriker så høyt vi bare makter, inntil noen gir oss noe å suge på. Og der! – er vi i gang, med «prosjekt meg». Et prosjekt som handler om å være tilfreds,

helst jevnt over hele linja. Et prosjekt som faktisk skal vare hele livet. Så fra nå av er det altså bare å gjøre det beste ut av det, eller?

For er det en ting som er like sikkert som at du kommer til å bli sulten hvis du ikke spiser, er at vi alle har forskjellige utgangspunkt når vi starter opp denne virksomheten som er enkeltmannsforetaket «meg». De første årene er det ikke vi som bestemmer over oss selv en gang. Vi er prisdikt alle de vi har rundt oss. En salig blanding av andre mennesker som skal ta vare på, mene noe, gi omsorg og oppdra. Det skal altså gjøres et grundig forarbeid for at du selv etter hvert skal kunne ta de gode valgene slik at du kan mestre dagene best mulig. For at du skal være – ja, rett og slett tilfreds.

ET BÆREKRAFTIG MENNESKE

Mye av dannelsen vi tilegner oss, får vi allerede i barnehagen. Der møter vi de voksne som jobber der, og etter hvert små kollegaer, som vi først leker ved siden av og etterhvert med. Ikke minst sitter vi til bords sammen. Dannelsen går nemlig også gjennom magen og denne dannelsen er muligens den viktigste delen på starten av et menneske. Det ligger i alle fall store muligheter akkurat her. For med mat kommer det enorme mengder tilbehør, i form av formidling, kunnskap, samarbeid,

mestring og ikke minst takknemlighet og respekt. Til bonden, naturen, dyrene og med tiden – egen helse. Altså en forståelse for at alt henger sammen, noe som kan bidra til å danne grunnlaget for et godt og bærekraftig liv.

Gjennom et måltid kommer mye av dette helt naturlig og av seg selv uten at det alltid skal være tilrettelegging, kursing og opplegg. For mat skal man jo ha, og det er mye god læring å høste på veien før man setter seg til bords. Hvor kommer råvarene fra? Hvor mye veier en tomat? Hva skjer med melka når kua får kalv? Hvordan smaker en rå gulrot, hvordan smaker en kokt? Hvor er sauen om vinteren? Kan vi bruke brødkalken til noe mer? Hvor mye skal jeg spise før jeg blir mett? Hva kan man dra opp av jorda om sommeren? Om høsten? Noen teller sukkererter, andre får lov til å kutte dem i to. Lisa lager kakao. Jens får rulle bolledeig. Alle får smake. Alle blir glade, ikke minst Lisa og Jens, som fikk umiddelbar respons på det de laget til de andre. Dette er «likes» som fører til glede, omsorg- og mestringsfølelse og videre inspirasjon.

SULTEN, SNART METT

Som barn spiser vi når vi er sultne og stopper vanligvis når vi er mette, men omgivelsene rundt oss vil gjerne noe mer. Og da spesielt næringsmiddelindustrien. Vi lar oss lett forstyrre – for vi må jo fylle opp maskineriet vårt hele tiden og helst ikke vente til neste måltid. Men må vi virkelig det? Hva trenger egentlig kroppen for å ha det bra? Er det greit å være sulten?

Det gjelder å skape gode opplevelser rundt mat. At det er noe trygt, forutsigbart og rytmisk. At det er ok å kjenne på sult, og at det er greit å ikke like alt. At det er greit at man ikke er så god til å lage mat heller, og det som er så fint med det å lage mat – er at det går bra bare å være god på én ting. Alle kan jo ikke være kokker. Mange vet jo hvor stas det er når andre kommenterer maten med «wow» og ønske om oppskriften. Man kan være best på rød fiskesuppe. Eller best på hjemmelaget majones. Eller krydderblanding i kjøttbollene. Kanskje det er en gryterett du alltid blir spurt om å servere når du inviterer til middag. Selvtilit er like viktig når du er barn som når du er voksen. Mestringsfølelsen like stor og formidlingsgleden likeså.

Mye av det som omhandler mat vil du ikke lære på skolen, og du vil kanskje ikke lære det hjemme heller. Dette er en form for

lærdom som er subtil og individuell, som sniker seg inn fra menneske til menneske over tid – men som bør starte så tidlig som mulig rundt et bord i barnehagen, slik at alle får det samme utgangspunktet.

Hvis det lukter nybakt brød i barnehagen hver tirsdag, vil ikke det skape gode matminner for resten av livet? Hvis du fikk være med å holde i deigen, veie den, legge den i formen, se brødet steke for så senere på dagen få en lun skive med godt smør som smelter og en skive ost på toppen. Hva gjør det med oss som mennesker senere i livet? Enkle og små gleder, men likevel så utrolig viktige. Læren rundt det å lage mat fra bunnen av, se forskjell på råvarene, prøve noe nytt, feile, smake til.

Dette vil danne grunnlaget for en kropp i harmoni og balanse, slik at vi blir bedre rustet til å takle prosjektet «livet», hvor vi ikke bare er til nytte for oss selv, men også for andre.

Hva kan et bærekraftig måltid gjøre:

Ved å lage hjemmelaget mat til, og sammen med barn fra tidlig alder, vil de på en naturlig og helhetlig måte få en forståelse av hvordan alt henger sammen. Ved bruk av sesonger lærer de om matkultur; hva som vokser her i landet og når; om smak, bevisste valg rundt kjøtt og sjømat, om bruk av økologiske råvarer og god dyrevelferd. Mat laget fra bunnen av sikrer god folkehelse og en kropp i harmoni.

Hva Matvalget kan gjøre:

Matvalget veileder offentlige og private virksomheter som vil lage bærekraftige måltider til andre. Det kan være barnehager, kantiner eller andre som serverer mat. Matvalget har et stort engasjement for å hjelpe små og store kjøkken til å ta bærekraftige og gode valg. Gjennom kurs, veiledning og studieturer tilbyr Matvalget kompetanseheving, forankring av målsettinger og omlegging av kjøkkendrift.

Les mer på matvalget.no



Ystepudding, råmjølkspudding eller kalvedans



"Bispekaka" laget i forbindelse med bispevisitas

Bygdebakst og Gommorgraut

Lokal identitet gjennom mattradisjoner.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Vi bærer alle med oss minner om kjøkkenliv, bakst og alle luktene og smakene som forbindes med mattradisjoner som ble ivaretatt av en bestemor, en mor eller en tante. Smaker og lukter, opplevelser og omsorg vi gjerne vil tilbake til, som vi ønsker at skal ha en plass i livet og i en travel hverdag. For at dette skal være mulig må

noen ta vare på tradisjonene, skrive de ned og gi oss en mulighet til å hente de frem. Fra glemselen eller tilbake til hverdagsrutinene.

BYGDELIV OG MATTRADISJONER

Det var derfor en glede å kunne åpne den nylig utgitte boken Bygdebakst og Gommorgraut som er ført i pennen av Eksingedalen Kvinne- og familielag. Boken er et viktig bidrag som med sine flotte bilder både av mat og mennesker gir et innsyn i bygdelivet og mattradisjonene før og nå. Man trenger ikke å være fra Eksingedalen for at kjenne igjen mange av rettene eller arbeidet som ble gjort av staslige og arbeidsomme damer. Boken er et lite stykke norsk mathistorie som vi alle kan ha glede av.

BOKNEMDA

Det er Aud Marit Brønstad Bergo, Britt Eide, Karin Nordheim, Veslemøy Bergo og Liv Anne Bergo i Eksingedalen Kvinne- og familielag som står bak boka. Innsamlingen av oppskrifter har vært en omfattende oppgave som har møtt stor interesse i bygda. Og de skriver at tallet på sirlig håndskrevne og velbrukte gamle kokebøker vitner om hvordan formødrene våre arbeidet med matlagningen. Boka har blitt til for å ta vare på tradisjonene, men også for å hedre

Mjølkekaker
etter Anna



de kvinnene som utførte rollen som husmor i en langt mer strevsom tid.

STERKE MATTRADISJONER

Eksingedalen har sterke mattradisjoner. Mange av disse er i ferd med å gå i glemmeboken, og en del av oppskriftene i boken var heller ikke skrevet ned tidligere. De fantes bare som muntlig overført kunnskap fra en generasjon til en annen. Mange av oppskriftene er også lite nøyaktige. «Mjøl til passelig deig» kan være en gåte for nåtidens målebeger- og kjøkkenvektstyrte matentusiaster. Men denne typen angivelser vitner om en tid da man tok i bruk de ingrediensene man hadde tilgjengelig. Tiden på året styrte også hvilke råvarer man hadde tilgang til. Bakstesesongen varierte, med storbakst to ganger i året, av flatbrød og lefser. Mat som holdt seg og som kom godt med i sesonger der det var mye arbeid for kvinnene på gårdene.

GLIMT FRA KVINNELIVET

Boken innbyr til innsyn i kvinnelivet på gårdene. Dette gjør boken ekstra spennende å lese. Kvinner i arbeid med låslått, hypping av potetåkeren, med melking og bakst, og på vei til stølen viser alt arbeidet som lå bak den maten som kunne settes på bordet. Det er en viktig påminnelse om at det ikke bare er mattradisjonene som holder på å gå i glemmeboken. Hvordan livet ble levet og det harde arbeidet kvinnene la ned er en viktig del av mattradisjonene våre. Samfunnet har endret seg på få generasjoner, og det er lett å glemme at innsatsen og arbeidet som skulle til for å lage mat var en ganske annen.

KJØKKENREGLER ANNO 1936

Det har også blitt plass til noen kjøkkenregler fra 1936 i boken. De er hentet fra Jenny Bergo sin håndskrevne kokebok. Det er mange nyttige regler som vi kan kjenne igjen fra kjøkkenet. Noen av de minner allikevel om en tid og et kvinneliv



Husmorlaget i Nesheimstunet 1955

som kanskje er forbi. Som regel nummer 5: «Arbeid jamt og stilt og så fort du kan». Regel nummer 26 vitner om arbeidsmoral og æresfølelse rundt det daglige arbeidet: «Før du går frå kjøkkenet, tenk etter om du har gjort di plikt og ikkje forsømt noko».

MAT OG OMSORG

Oppskriftene er varierte og hentet fra livets ulike situasjoner. Fra hverdagsmat til kaker til festlige anledninger. Den tradisjonelle barselgrauten viser omsorgen for andre kvinner i bygda, og minner om hvordan kvinnene trådte til for hverandre. Spesielle retter som var vanlige i Eksingedalen før i tiden er hentet frem fra glemselen til glede for nye generasjoner. Noen av rettene vil vekke gjenkjennelse i andre bygdesamfunn, men har kanskje blitt gitt en egen vri. Som forfatterne av boken skriver – oppskriftene har hatt ulike kilder. Husmorskoler, ukeblader og muntlig overleverte tradisjoner har gjennom ulike tider bidratt til mattradisjonene som ble etablert i Eksingedalen.

IDENTITET OG TRADISJONER

Det er et imponerende stykke arbeid som er lagt ned av Eksingedalen Kvinne- og familielag med denne boken. Det er verdifullt å samle kunnskap om mat og kvinnenes arbeid i en mer strevsom tid enn den vi lever i våre dager. Kunnskap samlet mellom to permer kan gi nye generasjoner innsyn i, og mulighet til å videreføre tradisjoner – og skape nye minner for fremtidige generasjoner. For et bygdesamfunn handler



Geitebudeiene Aslaug Kvamme og Inga Nedkvitne på stølen

det om identitet og ivaretagelse av lokale tradisjoner og nedarvet kunnskap.

IVARETA HISTORIEN

Til sist kan vi bare oppfordre andre kvinne- og familielag til å la seg inspirere til å gjennomføre lignende prosjekter i sine lokalsamfunn. Ved å ivareta historien gjennom å tegne den ned i skrift og bilder gjøres den levende. Samtidig sikres minner, tradisjoner og lokal historie fra å gå inn i glemselen.

Kanskje nettopp en innsats for å samle bygdas felles minner fra den lokale kvinnehistorien og mattradisjonene er det neste prosjektet ditt kvinne- og familielag skal engasjere seg i?

Innspillsmøte i forkant av møte i FNs kvinnekommisjon i mars

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER AV INTERNASJONALT UTVALG

Forbundsleder og leder av internasjonalt utvalg var til stede da regjeringen inviterte til innspillsmøte i januar som en del av forberedelsene til møte i FNs kvinnekommisjon.

I sitt innlegg tok forbundsleder opp følgende:

- Jenter og kvinners rett og mulighet til utdanning og arbeid.
- Behov for barnehage/barnetilsyn.
- Toalettfasiliteter for jenter i skolen adskilt fra gutter
- Trygghet for kvinner og jenter i flyktningeleire og mottak
- Mulighet for utdanning for barn i flyktningeleire.

Innspillene ble godt mottatt av regjeringens representanter som var kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande og statssekretær fra Utenriksdepartementet.



Brev til barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad og arbeids- og sosialminister Torbjørn Røe Isaksen

AV: AINA ALFREDSEN FØRDE, FORBUNDSLEDER

Vi les i Aftenposten 16. februar i år om ein pappa som taper 35.000 kroner i foreldrepengar på grunn av ein feil dato. Dette er noko som Nav sjølv karakteriserer som ei felle.

Dette er ikkje haldbart, og her må ministeren ordne opp! I følge Nav er det tre datoar fedrane må halde seg til når dei søker foreldrepengar: Søknaden må tidlegast sendast når barnet er født Nav anbefaler at man søker 4-6 veker før man skal ha foreldrepengar. Søknaden må sendast seinast dagen før mor har siste dag med foreldrepengar. Denne pappaen gjorde det han trudde var rett, men likevel vart det feil og han får avkorting av foreldrepengane. Det er viktig for familiane at begge foreldre tar sin del av permisjon, og målet er at fleire fedrar tek ut foreldrepermisjon. Då må det

leggjast til rette for at dette vert enkelt for alle å gjere. Dersom dette er ei kjent felle som mange går i er det på tide at det vert gjort noko med det. Her må Nav endre sin praksis så ein unngår denne fella i framtida. Samtidig meiner vi statsråden må ordne opp, så dei fedrane som har mista pengane sine får dei igjen. Det er mange foreldre som i dag må ta ut permisjon utan løn fordi dei ikkje får barnehageplass når barnet vert eitt år, alt etter kvar tid på året barnet er født. Og skal ein då miste dei pengane som ein har rett på i tillegg, så er det ikkje alle som har økonomi til det. Dette er ein konsekvens av at far ikkje har sin eigen oppteningsrett uavhengig av mors aktivitet. Dersom mor ikkje er i løna arbeid har ikkje far rett på foreldrepermisjon. Få på plass fars eigen oppteningsrett uavhengig av mors aktivitet så løyser dette problemet seg. Vi forventar at ministeren no ryddar opp, og ikkje berre vert den tredje ansvarlege statsråden som meiner at Nav praktiserer regelverket firkanta.

Forbundets svar til Anette Trettebergstuen

Kontantstøtta er ikkje likestillingspolitikk men familiepolitikk! Norges Kvinne- og familieforbund er heilt ueinig med Arbeiderpartiet i denne saka. Då kontantstøtta kom, var det for at det skal vere ein valfridom for foreldra, og det er den no blitt. Det viktigaste må vere kva som er rett for den enkelte familien. Det er ikkje alltid rett å sende ein eittåring i barnehagen, og det er foreldra som veit kva som er best for deira barn. Det at fleira foreldre no set barnet sitt forran likestilling meiner vi er flott dersom det er likestillinga som er grunnen til at ein skal velje vekk tid med barnet sitt. Det at små barn vert stressa frå eittårsalderen, og dette er ikkje bra for dei det gjeld må vere ein viktigare grunn til at kontantstøtta skal bestå enn at nokre politikara meiner det går utover likestillinga. Dersom barn si helse vert mindre viktig enn likestilling, så bør ein kanskje tenke på kva som er viktigast. Kvifor kan ikkje Ap godta at innvandarkvinnene har eit anna syn på kva som er viktig for deira familiar. Ein kan ikkje legge skylda på kontantstøtta for at desse kvinnene ikkje kjem seg ut i arbeid, kontantstøtta er berre eit år, frå eit til to år. Dersom Ap meiner dette er eit likestillingsspørsmål så må ein gjere tiltak opp mot fedrane så dei vert meir heime. Kontantstøtta er eit familiepolitisk tiltak, ikkje likestillingstiltak.

Brev til Helseregion Nord-Norge, Helseminister Bent Høie Norge

STENGT FØDESTOVE!

Vi les i media at fødestua ved helsesenteret i Alta er stengt sidan 10. februar på grunn av ei «uønskt hending». Gravide vert vist vidare til Tromsø og Hammerfest. Alta er den største byen i Finnmark og ligg 140 kilometer unna lokalsjukehuset i Hammerfest. For å komme seg til Hammerfest frå Alta må ein over fjellovergangen Sennalandet. Denne fjellovergangen har mellom 1.10.2019 – 4.02.2020 vore stengt eller kollonnekøyrd 52 gonger, og stengt 310 timer. Flyplassen i Hammerfest har og vore stengt ein del i vinter. Vi veit alle at det å føde barn er den største belastninga kroppen til ei kvinne skal gjennom, og med lang og vanskeleg reiseveg vert det ei ekstra belastning både for den fødande, men og for dei pårørande. Vi lurar på kva beredskapsplanen til helseregionen/ helseministeren er? Dette er berre ei av mange hendingar der fødande får unødvendige ekstra belastningar med lang og vanskelege reisevegar til fødeavdelingar. Landets statsminister, Erna Solberg ber norske kvinner føde fleire barn, samtidig som ein går baklengs med fødetilboda i landet. Vi ber no helseregionane og helseministeren om å ta fødande kvinner på alvor! Det er dei som skal bere fram nye statsborgarar.

Saker vi i leiinga jobbar med

AV: AINA ALFREDSEN FØRDE, FORBUNDSLEDER

Det viktigaste vi i leiinga jobbar med er sakene som vart vedtatt på landsmøte 2018.

KVINNERS HELSE:

Fødetilbodet - styrke jordmøtenesta Husmorvikar

FAMILIEN I ENDRING:

I et samfunn i endring er det meir enn nokon gang viktig å styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og moglegheit til omsorg for kvarandre nettopp for å gjere barna til trygge menneske med respekt for kvarandre. • Fødetilbodet – foreldreforberedande kurs • Foreldrerolla – styrking • Kontantstøtta – bevaring • Barnetrygda – oppjustering/indeksregulering • Skolemat/skulefrukost • Mat og helse – auke timetalet i skulen/styrke utdanning av lærarar i faget • Eldreomsorg – Leve heile livet – Måltidet – • Omsorgslønn – statleg oppgåve – inn i trygdesystemet FORBRUK, MILJØ OG SAMFUNN: Mat- verdisetjing av det norske landbruket – kortreist mat, trygg mat Dette er òg saker som ein kan jobbe med rundt omring i laga.

min mening

OI, OI, OI SÅ AKTUELL NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND ER NÅ!

AV: MAGNHILD GILL SCHJØTH, MAGSCHJO@ONLINE.NO

I dei siste tiåra har kjønnsforskning og forskning av babystadiet kome i oppblomstring.

Daniel N. Stern viser oss korleis våre tre fyrste år er basis og utgangspunkt for oss resten av livet. (Daniel N. Stern «Spebarnets personlige verden», Gyldendal Norsk Forlag, 5. opplag 2018, s 15-16-17-18). Og Monica Hedenbro skriv at «Å knytte seg til er ei livskraftig drivkraft som barnet har med seg», og ho held fram: «Det som er avgjerande, er korleis kvaliteten på tilknytninga ser ut». (Monica Hedenbro og W.J i «Samspillet kraft Marte Meo, mulighet til utvikling», Kommuneforlaget 2002, s 28-29.) Marte Meo kan fritt oversetjast frå latin som «ved egen kraft».

FAMILIENS BETYDNING

I artikkelen «Kjønn fra innsiden» i Tidsskrift for kjønnsforskning, nr. 3 – 2009, s 160-175, skriv Merete Lie at: «Med de nye overskridelsene i bioteknologiene utfordres feministiske forskere til å utforme både forskningsmessige og politiske strategier». I denne samanheng siterar eg det Betty Friedan, ei av feministane sine formødre, skriv i boka si «Neste fase». På side 169 seier ho at «Kvinnebevegelsen feilet ikke i kampen for likestilling. Vår store feil var at vi ikke innså familiens betydning». (Universitetsforlaget, 1982).

DET GLOBALE SAMFUNN

Seier det globale samfunn noko om kvinne- og familiepolitikk? Ja! Dei sameinte nasjonane tok for fyrste gong opp familiepolitikk då FN si generalforsamling vedtok Verdenserklæringa om menneskerettane i 1948. Den seier at «Mødre og barn har rett til spesiell omsorg og hjelp» (Artikkel 23, 4), at «Familien er den naturlige og grunnleggende enhet i samfunnet, og har krav på samfunnets og statens beskyttelse» (Artikkel 16, 3). Artikkel 16, 1 seier at «Voksne menn og kvinner har rett til å gifte seg og stifte familie uten noen begrensning som skyldes rase, nasjonalitet eller religion. De har krav på like rettigheter ved inngåelse av ekteskapet, under ekteskapet og ved dets oppløsning» og Artikkel 26 seier at «Enhver har rett til undervisning».

NORSK POLITIKK OG MENNESKERETTANE

Kanskje Artikkel 2, 3 kan brukast som døme på at norsk politikk ikkje alltid fylgjer Menneskerettane. Artikkel 23, 2 seier at «Enhver har uten diskriminering rett til lik betaling for likt arbeid». Å føde er same arbeid for alle kvinner. Kvifor gjev staten kvinner som er i løna arbeid opp til ti gonger, automatisk, meir i eingongsfødselsstønad enn det skuleelevar, studentar og kvinner utan løna arbeid får etter å ha født? Kvinner utan løna arbeid må også sjølv søke om fødselsstønaden. I vår tid når både den nasjonale og globale politiske utviklinga går så fort kan det være vanskeleg å fylgje med. Fleirtalsregjeringa Stoltenberg fekk f.eks. for sin ekteskap- og familieforholdspolitikk tre bekymringsmeldingar frå FN. (FN-komiteens tilbakemelding på temaet Ekteskap og familieforhold finnes på rapportens underpunkt 37-30: Komiteen anmoder statsparten om å» eller på www.regjering.no/bld CEDAW/C/NOR/8).

GLOBAL SOLIDARITET

Så vidt eg kan sjå bygger Norges kvinne- og familieforbund på dei same fundament som Verdenserklæringa om menneskerettane. Utfordringane for Kvinne- og familieforbundet er både lokale, nasjonale og globalt. Det er eit privilegium at vårt forbund er medlem av Associated Country Women of the World, som har forslags- og talerett men ikkje stemmerett i FN-systemet, og der kan vise sakleg global kvinne- og familiesolidaritet.



LANDSLOTTERIET 2020 LOddbøker

Nå skal alle lag ha mottatt lodd bøker. Hvis laget ditt ikke har fått så gi beskjed til Wenche enten pr telefon eller sms til 402 44 896 eller pr e-post wrwenche@gmail.com
Dette gjelder også hvis dere vil ha flere lodd bøker.

GEVINSTER

Vi har allerede mottatt både pengegaver og andre gaver til gevinster, både fra enkeltmedlemmer og lag, men vi tar naturligvis gjerne imot flere. For innkomne pengegaver til lotteriet kjøper vi gavekort. Pengegaver små og store sendes til forbundets konto 6034 05 07102. Andre gevinster sendes Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 OSLO.

Husk å sette verdien på gevinsten du sender inn. Er det håndarbeid er det verdt mye mer enn prisen på råvarene.

SALGSPERIODE

Vi kan selge lodd til 20.juni. Det er viktig at dere skriver navn og adresse, eller iallfall navn og telefonnummer på de som kjøper lodd. Lotteriet trekkes i september.

Er det noe du lurer på vedr. lotteriet så ta kontakt med
Anne Enger 91179287, Randi Støre Gjerde 91541379 eller Wenche Rolstad 40244896 som er lotteriansvarlige.

Skal vi brette opp ermene og virkelig selge så vi selger mer enn i fjor?
Kanskje kan vi ha stand og selge lodd og også fortelle om laget vårt. Da slår vi jo «to fluer i en smekk» og kan kanskje få flere medlemmer.

Lykke til med lodd salget! Og som alltid håper vi på rekordsalg dette året.

Vennlig hilsen Anne, Randi og Wenche



Aina Alfredsen Førde deltok under jubileet.



Tema Prøysen med Hilde Everløff og Anette Lykke.

Larkollen Kvinne- og familielag 70 år 1949- 2019

AV: ANNE MARTHE RUSS, LAGLEDER I LARKOLLEN KVINNE- OG FAMILIELAG

Onsdag 27. november feiret laget 70 år her på Larkollen. Feiringen ble lagt til vår årlige adventsfest for pensjonister. Det var 50 inviterte gjester til jule tallerken, kaker, kaffe og underholdning.

Vår forbundsleder Aina Alfredsen Førde var til stede og hadde en flott tale til forsamlingen. Kvinne- og familieforbundet på Larkollen har vært et svært samfunnsengasjert lag og gjennom årene stått for mange gode og flotte saker, og mange kurs og konferanser. Ved å lese gamle protokoller finner vi saker som fortsatt er aktuelle i dag.

Laget drev også barnepark fra 1973-2002.

Vi er noen få medlemmer igjen og prøver å holde på noen gamle tradisjoner som nærmiljøtiltak, adventsfest for pensjonister og fysisk aktivitet for kvinner.

Styret i jubileumsåret består av lagleder Anne Marthe Russ, sekretær Anne Mette Haulan Johansen, kasserer Kristin Paus Jønsson og Eva Callander.

Skulelunsj for elever i ungdomskulen

AV: GRETE M. GRØNNINGSÆTER, VIK KVINNE- OG FAMILIELAG

Skulelunsj for elever i ungdomskulen på Flatbygd skule, Vik i Sogn.

Vik Kvinne- og familielag har starta med servering av lunsj til elevane på ungdomskulen i bygda. Gjensidigstiftelsen har gitt laget 18 000 kroner til dette formålet etter søknad. Ein gong i månaden skal fire av medlemane våre handle inn og laga til lunsj for ca. 100 ungdomskuleelevar. Skulekjøkkenet vert nytta og her lagar ein til ståande buffét med sunn mat: brød, pålegg og frukt. Elevane tek maten sin med til klasserommet og et der. Lærarane hjelper til med servering av jus og mjølk. Sidan det ikkje er eit stort nok rom til å sitja å eta saman i på skulen vart denne ordninga valt.

Tilbakemeldingane frå elevane har vore svært gode! Dei tykte det smaka godt og nokre forsynte seg fleire gongar. Som vi



veit er det elevane som ikkje et frukost og kanskje heller ikkje har med skulemat. Etter lunsjen vår kan dei gå fornøgd til neste time med godt grunnlag for meir læring!

K&F's BEREDSKAPSUTVALG



Wenche Rolstad,
Jevnaker Kvinne- og familielag
Leder



Anne Lise Johnsen
Vevang Kvinne- og familielag
Medlem



Ingrid Sandøy
Romsdal krets
Medlem



Grete Nordbæk
Elverum Kvinne- og familielag
Varamedlem

Vi er alle en del av, og må alle ta del i totalforsvaret

AV: GRETE NORDBÆK, BEREDSKAPSUTVALGET I K&F

TOTALFORSVARET OG TOTALFORSVARSKONSEPTET – HVA ER DET?

Totalforsvaret er en fellesbetegnelse for det militære forsvar og den sivile beredskapen i Norge. Begrepet innbefatter den gjensidige støtten og samarbeidet mellom forsvaret og det sivile samfunn, både om forebygging og beredskap, planlegging og operative forhold.

«FOR ALT VI HAR, FOR ALT VI ER»

Totalforsvarskonseptet går ut på at det skal være gjensidig støtte og samarbeid mellom forsvaret og det sivile samfunn i hele krisespekteret, fra fred via sikkerhet, politisk krise og krig.

Sivil og militær beredskap og krisehåndtering er imidlertid gjensidig avhengig av hverandre og løpende samarbeid er nødvendig. Alle etater må øve mye på samhandling og samvirke. Samarbeidet er øg viktig for å utnytte samfunnets samlede ressurser best mulig, og dermed bidra til god samfunnsøkonomi.

Det er nå «tørket støv» av det gamle totalforsvarskonseptet fra rett etter siste krig, det vi alle forbinder med militært forsvar og sivilforsvaret.

NYTT TRUSSELBILDE

Da Norge i dag står ovenfor et annet trusselbilde, og Norge er påvirket av hendelser i utlandet, både direkte og indirekte, er det på sin plass å fornye totalforsvarskonseptet til den verden vi lever i i dag.

Det nye totalforsvaret må legge økt vekt på forebygging, beredskap, planlegging, krisehåndtering og konsekvenshåndtering. Med et sammensatt trusselbilde, migrasjon i Europa, og cybertrussel, bare for å nevne noe. Ekstremværet gir mange nye utfordringer for beredskapen. Dette er også utfordrende.

«STØTTE OG SAMARBEID»

Publikasjonen «Støtte og samarbeid» er et oppslagsverk som omtaler ansvar, roller og myndighet innen totalforsvaret og som legger vekt på å informere mekanismen innen totalforsvarskonseptet. Publikasjonen gir også et grunnlag for videreutvikling av totalforsvarskonseptet som vil inngå i forsvarssjefens militærfaglige grad og langtidsplan.

Høsten 2018 holdt NATO sin største militærøvelse i Norge siden den kalde krigen, Trident Juncture. Det var den første testen av vårt nye totalforsvar. KFB som det da het, hadde to fylkeskontakter som var på «Briefing Agenda» hos Comandante Valenus i Jørstadmoen Leir i forbindelse med NATO øvelsen Trident Juncture. Det var stor interesse for hvordan vi i Norge hadde samarbeid militært og sivilt.

Vi ser at totalforsvarskonseptet er dypt forankret i den norske samfunnsberedskapsfilosofien.

VÆR BEREDT I DAG PÅ DET SOM KAN SKJE I MORGEN

Beredskap har både Norges Kvinne- og familieforbund og Norsk TotalforsvarsForum (NTF) god kjennskap til.

Vi i beredskapsutvalget skrev om Egenberedskap i bladet vårt i 2019. Beredskap er en stor del av totalforsvarskonseptet. Der er vi i NTF en godt innarbeidet organisasjon. Fra 9. april 1951 til 1. januar 2019 var navnet Kvinners Frivillige Beredskap, som da byttet navn til Norsk TotalforsvarsForum.

Fra starten i 1951 var formålet å «samordne den innsatsen kvinner kunne gjøre for å styrke landets beredskap med utgangspunkt i totalforsvarskonseptet».

HVEM ER NTF OG HVA ER NTF OPPTATT AV I DAG

NTF er et landsdekkende samarbeids- og interesseforum for organisasjoner og enkeltpersoner som er opptatt av

samfunnssikkerhet og beredskap. NTF jobber for økt kunnskap og forståelse for forsvaret. Vårt forsvar skal speile det samfunnet som skal forsvares og NTF er opptatt av å hegne om kvinneandelen på alle nivåer. Dette var en god grunn til å bytte til et kjønnsnøytralt navn.

NTF arrangerer årlig en rekke konferanser og seminarer der «Totalforsvarskonferansen», «Krisespill», «Sårbarhetskonferansen» og «Verdikonferansen» er de mest sentrale. I tillegg inviteres det til åpne møter om aktuelle temaer i sentral og lokal regi. NTF har oppnevnt kontakter i hvert fylke, og gir ut tidsskriftet «Trygge Samfunn» både på papir og digitalt.

NTF tilbyr kurs i «Psykisk Førstehjelp» og «Samfunnssikkerhet og beredskap – en innføring i totalforsvaret» og «Finn meg», som er et undervisnings- og aktivitetsprogram for å få barn ut i naturen, og til å trives der.

NTF MENER AT

Det sivil-militære samarbeid med et helhetlig totalforsvarskonsept som består av gjensidig støtte, samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn gir best grunnlag for utnyttelse av våre felles ressurser.

Og at totalforsvaret også handler om hvordan hver enkelt kan ta vare på seg og sine og appellerer til hele befolkningen om å tenke «Egen Beredskap».

Og at en implementering av FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 om Kvinner, Fred og Sikkerhet er meget viktig i alt fredsarbeid.

NTFs formål er å være en pådriver ovenfor myndighetene i beredskapsspørsmål. Årsmøtet er høyeste myndighet. H.M. Dronning Sonja er ærespresident i NTF og prinsesse Astrid fru Ferner er organisasjonens høye beskytter.

Bli medlem og få «Trygge samfunn» gratis i postkassen eller på nett!



Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- _____ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- _____ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str XL, XXL **kr. 60,-**
- _____ Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år",
- _____ Lene Søgaard Gloslie **kr. 150,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- _____ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- _____ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- _____ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- _____ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- _____ Halssmykke i sølv **kr. 530,-**
- _____ K&F-pin **kr. 15,-**
- _____ Lagledernål **kr. 190,-**
- _____ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**
- _____ Handlenett, orange med logo **kr. 55,-**
- _____ Refleksbånd med logo **kr. 25,-**
- _____ Siccori vase **kr. 250,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- _____ Prinsippprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- _____ Møteplakat, A4, 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- _____ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- _____ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem

Klingberg **kr. 130,-**

- _____ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- _____ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør", M. Bolstad: **kr. 80,-**
- _____ Vedtekter **kr. 25,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- _____ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- _____ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- _____ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- _____ Abonnement på Sentral-og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- _____ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- _____ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmateriell

- _____ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- _____ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- _____ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Porto kommer i tillegg på alle bestillinger

Navn/lag: _____
 Adresse: _____
 Postnr./-sted: _____

Vi ber om å motta materiellet innen: _____

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
 Storgata 11
 0155 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80
 E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Klipp ut 



Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, L, XL og XXL. **Kr. 130,-**



Sans Vase

135 mm. **Kr. 350,-** med K&Fs logo



Smykkenålen

Pris kr. **480,-**



Fuego telysestake

1 stk. **kr. 250,-** 2 stk. **kr. 450,-**



Halssmykke i sølv

Pris kr **530,-**

Handlenett, orange med logo

kr. 55,-



Refleksbånd med logo

kr. 25,-



Siccori vase

kr. 250,-



Kun kr. 50,-

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
 Vi har rikelig av disse på lager.

Se forøvrig alle våre varer i nettbutikken vår på hjemmesiden.

Liste over K&Fs tillitskvinner

Sentralstyret

Forbundsleder
Aina Alfredsen Førde
Hesteberget 3, 6723 Svelgen
Tlf. 473 37 565
E-post: aina@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Randi Støre Gjerde
Myrdalskogen 123, 5117 Ulset
Tlf. 915 41 379
E-post: randi@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 913 82 124
E-post: olaug@kvinnerogfamilie.no

Medlem
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Medlem
Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy
Tlf. 976 14 248
E-post: ingerbe60@outlook.com

Medlem
Anne Margrethe Eggestøl
Beisvågvegen 103, 7810 Namsos
Tlf. 916 93 920
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

Medlem
Oddlaug Hovdenak
Åsleet 45, 6456 Skåla
Tlf. 951 24 753
E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

1. varamedlem
Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 906 27 735
E-post: emikk@online.no

2. varamedlem
Sigrunn Strøm
Follesevegen 9A, 5302 Strusshamn
Tlf. 959 432 13
E-post: sigrunn.strom@gmail.com

Kretsledere

Aust-Agder
Postkontakt
Else Marie Holm
Bergstø 10 C, 4790 Lillesand
Tlf. 950 98 100
E-post: elsemariholm15@gmail.com

Bergen og Midthordland
Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23, 5124 Morvik
Tlf. 979 83 791
E-post: eldbgu@online.no

Hedmark
Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
Tlf. 452 54 621
E-post: anli-bry@online.no

Hålogaland
Gunn Evjen
Evjenveien 386, 8056 Saltstraumen
Tlf. 948 31 112
E-post: gunnda@live.no

Oslo
Liv Aasa Holm
Sørkedalsveien 210, 0754 Oslo
Tlf. 951 63 524
E-post: livaaaholm@gmail.com

Romsdal
Gerd Røsborg
Istadvegen 665, 6453 Kleive
Tlf. 936 73 878
E-post: ger-roe@online.no

Sogn og Fjordane
Gunnvor Sunde
Solstad, 6827 BREIM
Tlf. 979 55 677
E-post: gunnvor.a.sunde@gloppen.kommune.no

Sunnmøre
Anita J. Kvalsund
Mulevikvg. 40, 6098 Nerland
Tlf. 412 26 404
E-post: anitaj-k@hotmail.com

Komite - /utvalgsledere:

Valgkomiteen
Leder
Anne Enger
Gamle Finnsandsvei 33, 3525 Hallingby
Tlf. 911 79 287
E-post: a-enger2@online.no

Kontrollkomiteen

Leder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730
E-post: krihan6@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Leder
Solveig Thomassen
Lyshovden 52, 5148 Fyllingsdalen
Tlf. 926 13 613
E-post: sthomas@online.no

Internasjonalt utvalg

Leder
Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
Tlf. 913 28 164
E-post: elisabeth@rusdal.com

Prosjektleder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730
E-post: krihan6@online.no

Beredskapsutvalget

Leder
Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
Tlf. 402 44 896
E-post: wrwenche@gmail.com

Nordens Kvinneforbund

2. representant
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 913 82 124
E-post: olaug@kvinnerogfamilie.no

ACWW

2. representant
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Norsk TotalforsvarsForum

Postboks 1550 Sentrum, 0015 Oslo
Besøksadresse:
Bygning 60, Akershus festning

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
E-post: fokus@fokuskvinner.no
Tlf. 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
E-post: post@naeringogsamfunn.no
Tlf. 22 17 66 00

Mange lag er nå direkte tilknyttet Forbundet. Se vår hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no under Lag i fylker uten kretsledd.

ABONNER PÅ MEDLEMS- BLADET 3 UTGAVER I 2020

Kun
kr 150.-



Annonsepriser:

Helside: kr. 8 000
Halvside: kr. 4 800
Kvartside: kr. 2 900
2 sider oppslag kr. 12 000
Baksiden: kr. 14 000

Format mm:

210x297
185x125/90x260
185x60/90x125/43x260
210x297 x2
210x250

Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Familievikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø?
Vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere?
Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid



Klipp ut



Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

FØDSELSÅR

ADRESSE:

POSTNR.-/STED:

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

INNMELDINGEN SENDES:

Norges Kvinne- og
familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo
Tlf: 22 47 83 80

Du kan også melde deg inn
via vår nettside:
[kvinnerogfamilie.no/
medlemskap/bli-medlem/](http://kvinnerogfamilie.no/medlemskap/bli-medlem/)

☐ Bekreftelse: Jeg samtykker at mine personopplysninger kan benyttes av forbundet til medlemsblad, forbundsnytt, invitasjoner og medlemslister som sendes ut til tillitsvalgte.